

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการและรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์” เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ที่เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผู้รู้เรื่องการทำงานของกองทุนชุมชน ได้แก่ ประธานกรรมการชุมชน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบัวขาว ผู้แทนกองสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลบัวขาว คณะกรรมการกองทุนชุมชน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์ กลุ่มขนมนางเล็ก กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มฉาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ข้อมูลจากการวิจัยเอกสารรายงาน ข้อมูลจากเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ และใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และใช้การอภิปรายในการประชุมกลุ่มใหญ่เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและหาข้อสรุปที่เป็นนันทมติ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกระบวนการของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. การเข้าชุมชน โดยผู้วิจัยเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในพื้นที่กับผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลบัวขาว ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบัวขาว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ดำเนินการระหว่างวันที่ 5-23 กันยายน 2554

2. การสำรวจชุมชน เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบล คณะกรรมการกองทุนชุมชน ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้มีรู้เรื่องกองทุนชุมชน เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของกองทุนชุมชน จะมีส่วนสนับสนุนในการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างไร ดำเนินการระหว่างวันที่ 26-30 กันยายน 2554

3. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ โดยเชิญผู้นำชุมชน ผู้รู้เรื่องการทำงานของกองทุนชุมชน ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนชุมชน สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลบัวขาว เข้าร่วมจำนวน 60 คน ระยะเวลา 1 วัน เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 เวลา 08.30-16.30 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สถานการณ์กองทุนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว 2) เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล 3) เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ซึ่งผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชน และแนวทางหรือรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล สำหรับประเด็นการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการฯ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีความเห็นให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาวเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

4. การประชุมสังเคราะห์รูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล โดยเชิญผู้แทนกองสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลบัวขาว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เข้าร่วมจำนวน 20 คน ระยะเวลาครึ่งวัน เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2554 เวลา 08.30-12.00 น. ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันสังเคราะห์รูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ซึ่งผลที่ได้จากการประชุมดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล (โปรดดูภาพที่ 4.2 หน้า 99) และแนวทางในการพัฒนารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลอย่างยั่งยืน (โปรดดูภาพที่ 4.3 หน้า 102)

5. การนำเสนอข้อมูลการสังเคราะห์รูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อที่ประชุมคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เข้าร่วมจำนวน 15 คน ระยะเวลาครึ่งวัน เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2555 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีความรู้เรื่องกองทุนสวัสดิการชุมชนได้เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นด้วยกับรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 2 รูปแบบ ในระดับและขอบเขตที่แตกต่างกัน

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ โดยเชิญผู้แทนกองสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลบัวขาว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด เลขาธิการคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ เข้าร่วมจำนวน 20 คน ระยะเวลาครึ่งวัน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 เวลา 08.30-12.00 น. ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการบูรณาการที่ได้จากการสังเคราะห์ของการวิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการประชุมเป็นแผนบูรณาการเครือข่ายกองทุน

สวัสดิการชุมชนระดับตำบล และอำเภอ สำหรับการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลบัวขาว ยังไม่สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการเครือข่ายในระดับตำบลได้ เนื่องจากชุมชนยังไม่มีความพร้อมในขณะนั้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างความตระหนักรู้ ความรู้สึกร่วมและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายให้กับกองทุนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว

7. การนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณะ โดยนำเสนอข้อมูลแนวทางการพัฒนารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตามโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์การสวัสดิการชุมชน ปี พ.ศ. 2555 โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 104 คน ระยะเวลา 2 วัน เมื่อวันที่ 16-17 มีนาคม 2555 ณ ห้องประชุมสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 ตำบลภูดิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้จากการวิจัยต่อผู้แทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้าร่วมการประชุมและรับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นด้วยกับรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้ง 2 รูปแบบ ในระดับและขอบเขตที่แตกต่างกัน

8. การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล โดยเชิญคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น อำเภอยางตลาด คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ เลขานุการคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ เข้าร่วมจำนวน 40 คน ระยะเวลา 1 วัน เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2555 เวลา 08.30-16.30 น. ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลและอำเภอ ซึ่งผลที่ได้จากการประชุมเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน กิจกรรมของกองทุนฯ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

9. การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ โดยเชิญผู้แทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตอำเภอยางตลาด จำนวน 10 กองทุน ได้แก่ 1) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลยางตลาด 2) กองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด 3) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบล โลกศรี 4) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอิถื้อ 5) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาดี 6) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหัวงัว 7) กองทุนสวัสดิการ

ชุมชนตำบลคลองขาม 8) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองอีเฒ่า 9) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน 10) กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น จำนวน 65 คน ระยะเวลาครึ่งวัน เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555 เวลา 08.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตอกแป้น อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล อำเภอ ซึ่งผลที่ได้จากการประชุมเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน กิจกรรมของกองทุน ปัญหาอุปสรรค การหาแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน และการได้มาซึ่งคณะทำงานเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

รายละเอียดที่ได้จากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.1 บริบทชุมชนและกองทุนสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลบัวขาว

4.1.1 บริบทชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว

1. ประวัติและความเป็นมาตำบลบัวขาว เดิมมีชื่อว่า “บ้านหนองบัวขาว” เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีหนองน้ำและมีดอกบัวตามหนองน้ำเลยเรียกว่า “ตำบลบัวขาว” มาจนถึงปัจจุบันเมื่อทางราชการแบ่งเขตการปกครองตำบลบัวขาว ได้ยกฐานะเป็นสุขาภิบาลจัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2491 และได้ยกฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ปัจจุบันเป็นเทศบาลขนาดกลาง มีเขตพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 9.75 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,218.75 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 11,785 คน แยกเป็น เพศชาย จำนวน 5,813 คน และเพศหญิง จำนวน 5,972 คน จำนวนครัวเรือน 3,755 ครัวเรือน แบ่งเขตการปกครองระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งหมด 8 ชุมชน ดังนี้ 1) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 1 นางชไมพร ศรีสว่างวงศ์ ประธานกรรมการชุมชน นายสุบัน โคตรรัชย์ ผู้ใหญ่บ้าน 2) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 2 นางสาวรพีพรรณ ชินโท ประธานกรรมการชุมชน นางอุทัย อุปนิ กำนันตำบลบัวขาว 3) ชุมชนหนองहुลิง หมู่ที่ 3 นายเจริญ ไชยสาป ประธานกรรมการชุมชน นางสาวชลธิชา สิบศิริ ผู้ใหญ่บ้าน 4) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 9 นายชิน แสงนาฮาย ประธานกรรมการชุมชน นางสมหวัง อาทิตย์ตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน 5) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 12 นายประพิศ อิมสะอาด ประธานกรรมการชุมชน นายกฤษฎา สุทศรี ผู้ใหญ่บ้าน 6) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 13 นายตุ้ วรชิตา ประธานกรรมการชุมชน นายสุกิจ วงศ์ระโห ผู้ใหญ่บ้าน 7) ชุมชนบัวขาว หมู่ที่ 15 นายสมชาย อะสุชีวะ ประธานกรรมการชุมชน นางสุภาวดี เปรินทร์ ผู้ใหญ่บ้าน 8) ชุมชนหนองहुลิง หมู่ที่ 16 นายถาวร ร่วมใจ ประธานกรรมการชุมชน นายสุวรรณ มาตรจุฬา ผู้ใหญ่บ้าน (แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลบัวขาว. ม.ป.ป. : 5-7)

2. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา มีสถาบันการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และมีจำนวนเด็กเล็ก นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้ 1) ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง นักศึกษา จำนวน 415 คน ครู/ อาจารย์ จำนวน 15 คน 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง นักเรียน จำนวน 3,670 คน ครู/ อาจารย์ จำนวน 181 คน 3) โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง นักเรียน จำนวน 2,732 คน ครู/อาจารย์ จำนวน 141 คน 4) โรงเรียนระดับอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง เด็กเล็ก จำนวน 409 คน ผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก จำนวน 19 คน (แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลบัวขาว. ม.ป.ป. : 7-8) ด้าน การศาสนา ประชากรของเทศบาลตำบลบัวขาว นับถือศาสนาพุทธ ร้อยเปอร์เซ็นต์ของจำนวน ประชากรทั้งหมด จึงมีวัดและสำนักสงฆ์ ในพุทธศาสนากระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล จำนวน 5 แห่ง คือ 1) หมู่ที่ 1 วัดบูรพาเทพนิมิต 2) หมู่ที่ 2 วัดบุญชริกาวาส 3) หมู่ที่ 3 วัดธงชัยศรีอำนวย 4) หมู่ที่ 12 วัดสามัคคีธรรม 5) หมู่ที่ 15 วัดป่ากฤษิธรรมาวาส (แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบล บัวขาว. ม.ป.ป. : 8) ด้านการสาธารณสุข ในเขตเทศบาลได้ดำเนินการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ พร้อมกันไปกับการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน การป้องกันและระงับโรคติดต่อ ในเขตเทศบาลมี หน่วยงานที่ดำเนินการด้านสาธารณสุขอยู่ในเขตเทศบาล ประกอบด้วย 1) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกฤษิณารายณ์ มีขนาดจำนวน 90 เตียง 2) คลินิก จำนวน 4 แห่ง (แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลบัวขาว. ม.ป.ป. : 9) ด้านสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล ตำบลบัวขาวประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เนื่องจากเป็น ศูนย์กลางของความเจริญที่สุดของอำเภอกฤษิณารายณ์ มีการประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์ บ้างเล็กน้อย ในด้านอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม สำหรับด้านการพาณิชย์กรรมนั้น ประกอบด้วยบริษัทและห้างร้านของเอกชนจำนวนมาก ทำให้ธุรกิจการค้าของเอกชนขยายเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น (แผนพัฒนา สามปี เทศบาลตำบลบัวขาว. ม.ป.ป. : 9)

ตารางที่ 4.1

ร้อยละการประกอบอาชีพของประชากรในวัยแรงงานเทศบาลตำบลบัวขาว (จำแนกตามประเภทอาชีพ)

อาชีพ	ร้อยละ
เกษตรกรรม	23.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	22.56
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	10.25
พนักงานห้างร้าน/บริษัทเอกชน	1.64
รับจ้างทั่วไป	41.51
อื่น ๆ	1.04

ที่มา : แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลบัวขาว. (ม.ป.พ. : 9)

4.1.2 กองทุนสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลบัวขาว

การศึกษาข้อมูลกองทุนชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาว คณะนักวิจัยได้รวบรวมจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้แทนกองทุนชุมชนในเทศบาลตำบลบัวขาวที่มีการขับเคลื่อนใน 8 ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและผลการจัดสวัสดิการในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งทำให้คณะนักวิจัยสามารถเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ของกองทุนชุมชน อาทิ ข้อมูลสมาชิก คณะกรรมการ เงินทุน การบริหารจัดการและการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก นำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลให้มีความยั่งยืนจากการสำรวจข้อมูล พบว่า ปัจจุบันมีกองทุนชุมชน จำนวน 15 กองทุน มีเงินกองทุน จำนวน 11,453,024 บาท มีผลกำไรที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม จำนวน 531,724 บาท ซึ่งเงินที่ได้จากดำเนินกิจกรรมได้นำไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ดังนี้ 1) เงินปันผลกำไรคืนให้กับสมาชิก จำนวน 187,772 บาท 2) สมทบกองทุน จำนวน 34,180 บาท 3) จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 3,335,786 บาท และ 4) สมทบกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 63,327 บาท ปัญหาอุปสรรคจากการสำรวจข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการกองทุนไม่ได้จัดทำสรุปรายงานการเงินให้เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่มีข้อมูลด้านการเงินในบางกองทุน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2554) สำหรับรายละเอียดของกองทุนชุมชนผู้วิจัย จะนำเสนอในภาพรวม ดังนี้

4.1.2.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เป็นกองทุนที่ดำเนินการในระดับตำบล ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551 จากนโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลบัวขาว (นายสุภชัย วิมานไพจิตร) ที่เกี่ยวข้องกับด้านสวัสดิการสังคม โดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีการดูแลสวัสดิการของคนในชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อตั้งเป็นสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย 2) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ภายในชุมชน และ 3) เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับเงินในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ควบวงจรชีวิต มีสมาชิกแรกก่อตั้ง 1,368 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 4,506 คน มีเงินกองทุนรวม 5,393,892.53 บาท (ข้อมูล ณ 31 ตุลาคม 2554) ที่มาของเงินกองทุนมาจากการออมวันละ 1 บาท ของสมาชิกโดยออมเป็นรายเดือน และค่าสมัครสมาชิกแรกเข้า รายละ 10 บาท พร้อมกับเงินสมทบกองทุนจากหน่วยงานภาครัฐ เทศบาลตำบลบัวขาว เงินบริจาคในชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 ระดับ ได้แก่ 1) คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากคนในชุมชน ชุมชนละ 6 คน รวม 8 ชุมชน มีคณะกรรมการทั้งสิ้น 48 คน 2) ระดับตำบลหรือคณะกรรมการบริหารงานกลาง มีจำนวน 19 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ชุมชนละ 2 คน มีสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการจากกองทุน เป็นเงินจำนวน 2,843,900 บาท แยกเป็นสวัสดิการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กรณีนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท (ไม่เกิน 10 คืน/ปี)
- 2) กรณีคลอดบุตร 1,000 บาท (กรณีคลอดลูกแฝด ให้เพิ่มอีกคนละ 500 บาท)
- 3) กรณีเสียชีวิต สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุน จะได้รับสวัสดิการ ดังนี้
  - 3.1) เป็นสมาชิก 0-5 เดือน 5,000 บาท
  - 3.2) เป็นสมาชิก 5 เดือน แต่ยังไม่ครบ 1 ปี 7,000 บาท
  - 3.3) เป็นสมาชิกครบ 1 ปี 10,000 บาท
  - 3.4) เป็นสมาชิกครบ 2 ปี 20,000 บาท
  - 3.5) เป็นสมาชิกครบ 3 ปี 30,000 บาท
  - 3.6) เป็นสมาชิกครบ 4 ปี 40,000 บาท
  - 3.7) เป็นสมาชิกครบ 5-10 ปี 50,000 บาท

4) กรณีเสียชีวิต สำหรับผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เงินสงเคราะห์ผู้เสียชีวิต” มีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว มีฐานะยากจน ยากไร้ หรือเป็นผู้ด้อยโอกาส โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุน จะได้รับเงินรายละ 2,000 บาท

4.1.2.2 กองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ที่ดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับฐานราก โดยให้หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชน โดยจัดตั้งกองทุนฯ แห่งละ 1 ล้านบาท กองทุนหมู่บ้านจึงเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับลงทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน ดังนั้น นโยบายดังกล่าว จึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนา “คน” และ “การเรียนรู้” เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้าง “ความเข้มแข็ง” ของหมู่บ้านและชุมชน ในปี พ.ศ. 2549-2550 รัฐบาลได้ส่งเสริมศักยภาพ ความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ด้วยการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นนิติบุคคล โดยการยกระดับกองทุน เป็นสถาบันการเงินชุมชน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว ที่ยังมีการดำเนินกิจกรรม คณะนักวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม ดังนี้

1) กองทุนหมู่บ้าน บ้านบัวขาว หมู่ที่ 2 ก่อตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2547 โดยการส่งเสริมจัดตั้งของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนในด้านการเงินเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ มีสมาชิกจำนวน 163 คน คณะกรรมการกองทุน 15 คน สามารถช่วยเหลือสมาชิกที่ต้องการเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ จำนวน 87 ราย (ข้อมูล ณ 24 ตุลาคม 2554) ด้านการจัดสวัสดิการของกองทุน ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิก และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในชุมชน แต่จะดำเนินการในส่วนของการปันผลกำไรจากการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาและช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มจากหน่วยงานภายนอกจะดำเนินการในลักษณะของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ โดยปัญหาที่พบคือประชาชนในชุมชนยังไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุน

2) กองทุนหมู่บ้าน บ้านบัวขาว หมู่ที่ 9 ก่อตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2547 โดยการส่งเสริมจัดตั้งของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้ประชาชนรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม 2) เพื่อให้สมาชิกออมเงินสัจจะในกลุ่ม และ 3) มีทุนหมุนเวียนในชุมชน ดอกเบี้ยต่ำ มีสมาชิกจำนวน 187 คน คณะกรรมการกองทุน 15 คน มีเงินกองทุนจำนวน 1,525,407 บาท (ข้อมูล ณ 24 ตุลาคม 2554) มีผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาจำนวน 49,504.25 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก สมทบกองทุนจ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ การจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ในด้านสวัสดิการที่จัดให้กับคนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก กองทุน

ได้ดำเนินการช่วยเหลือเฉพาะผู้ประสบภัย การศึกษา และประเพณีชุมชน เท่านั้น สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกองทุน พบว่า สมาชิกส่งเงินที่กู้ยืมไปไม่ตรงตามกำหนด แนวทางแก้ไขกองทุนควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม และสร้างความตระหนักให้สมาชิกส่งเงินกู้ตามกำหนด และการพัฒนาแนวทางที่จะให้เกิดการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลรัฐควรส่งเสริม สนับสนุนและให้คำแนะนำกับคณะกรรมการ

3) กองทุนหมู่บ้านบ้านบัวขาว หมู่ที่ 12 ก่อตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2547 โดยการส่งเสริมจัดตั้งของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ 2) บรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนของชุมชน 3) รับฝากเงินสมาชิกและจัดหาทุนจากแหล่งเงินทุน และ 4) พัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต สวัสดิภาพและสวัสดิการแก่สมาชิก มีสมาชิกจำนวน 275 คน คณะกรรมการกองทุน 15 คน มีเงินกองทุนจำนวน 2,137,000 บาท (ข้อมูล ณ 20 ตุลาคม 2554) มีผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 41,918 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับ การปันผลกำไรให้กับสมาชิกจำนวน 12,525.63 บาท สมทบกองทุน จำนวน 2,095.94 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการจำนวน 14,671.56 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 4,191.87 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 4,191.87 บาท และสวัสดิการด้านอื่น ๆ ของกองทุน จำนวน 4,191.87 บาท นอกจากนี้กองทุนฯ ยังมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ในลักษณะของสวัสดิการด้านฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 22 คน รวมเป็นเงิน 330,000 บาท (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา) ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว เกี่ยวกับการสัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพ กรรมการและผู้นำชุมชน เมื่อปี 2554 สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกองทุน พบว่า สมาชิกบางคนไม่ค่อยส่งเงินกู้ และไม่มีที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการกองทุน ซึ่งมีแนวทางแก้ไขได้แก่ การฝึกอบรมสมาชิกในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้ทุนสงเคราะห์สมาชิกยากจนตามมติกรรมการ และจัดหาที่ดินเพื่อก่อสร้างที่ทำการกองทุน และด้านการพัฒนาแนวทางที่จะให้เกิดการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมสัมมนา คณะกรรมการกองทุนระดับตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานกองทุนที่ประสบความสำเร็จ

4) กองทุนหมู่บ้านบ้านบัวขาว หมู่ที่ 15 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2544 โดยการส่งเสริมจัดตั้งโดยหน่วยงานภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน 2) มีความสามัคคีในกลุ่ม 3) สร้างความรับผิดชอบให้กับสมาชิก 4) สร้างฐานะให้กับครอบครัวที่ยากจน มีสมาชิกจำนวน 122 คน คณะกรรมการกองทุน 14 คน มีเงินกองทุน (เงินสดในบัญชี) จำนวน

158,841 บาท (ข้อมูล ณ 22 เมษายน 2554) มีผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 63,132.59 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 18,939.63 บาท สมทบกองทุน จำนวน 6,313.26 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 25,253.03 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก (เงินสงเคราะห์) จำนวน 3,156.63 บาท และช่วยกิจกรรม สาธารณประโยชน์ จำนวน 3,156.63 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ วัสดุสำนักงาน จำนวน 3,156.63 บาท สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกองทุน พบว่า เก็บเงินฌาปนกิจในกลุ่มไม่ได้ และสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชุม ซึ่งได้เสนอแนวทางแก้ไขกองทุน ได้แก่ การจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ และการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการบัญชีกองทุน ให้กับคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง และด้านการพัฒนาแนวทางที่จะให้เกิดการบูรณาการกองทุน สวัสดิการชุมชนระดับตำบลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมให้ความรู้แก่สมาชิกและกรรมการ

5) กองทุนหมู่บ้านบ้านหนองหูลิง หมู่ที่ 16 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2544 โดยการส่งเสริมจัดตั้งโดยหน่วยงานภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคน สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน มีสมาชิกจำนวน 139 คน คณะกรรมการกองทุน 15 คน มีเงินกองทุนจำนวน 1,300,000 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2554) มีผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 45,203 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 13,561 บาท สมทบกองทุน จำนวน 4,521 บาท จ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ จำนวน 13,561 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 6,780 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 6,780 บาท สำหรับแนวทางการพัฒนาสวัสดิการกองทุนให้มีความหลากหลายหน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนเงินเพิ่มขึ้นและต่อเนื่อง และด้านการพัฒนาแนวทางที่จะให้เกิดการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีเงินสนับสนุนเพียงพอเพื่อให้สมาชิกคุ้ม

4.1.2.3 กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน

1) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์บ้านบัวขาว หมู่ที่ 2 ไม่ปรากฏวันที่ก่อตั้งกองทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกที่ถึงแก่กรรม จำนวน 99 ครอบครัว มีคณะกรรมการ บริหารกลุ่มจำนวน 15 คน ด้านการเงินของกลุ่มปัจจุบันมีเงิน จำนวน 11,880 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2554) ได้มาจากการสมทบของสมาชิก โดยนำเงินที่ได้ไปจ่ายสวัสดิการด้าน ฌาปนกิจสงเคราะห์ให้กับครอบครัวสมาชิกที่เสียชีวิต สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม พบว่า ความแตกต่างทางด้านความคิด ฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวส่งผลกระทบต่อตรงกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจ่ายเงินสมทบกิจกรรมกองทุน สำหรับข้อเสนอต่อแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคกองทุนนั้น คณะกรรมการกองทุนมีความต้องการเน้นการพัฒนาความเป็นอยู่

ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น และด้านการพัฒนาแนวทางให้เกิดการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับชุมชนควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของแต่ละกองทุนภายในตำบล

2) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน บ้านบัวขาวหมู่ที่ 15 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554 โดยการสนับสนุนของกลุ่มประชาคมหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อช่วยเหลือการจัดงานศพในกลุ่มของสมาชิก 2) เพื่อสร้างความสามัคคีในกลุ่ม 3) เพื่อเป็นการร่วมกันทำบุญในกลุ่มและสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 112 คน มีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 10 คน มีเงินกองทุน จำนวน 11,200 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2554) ได้มาจากการสมทบของสมาชิก จำนวน 11,200 บาท เงินที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 11,200 บาท นำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 400 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิกเป็นค่าฌาปนกิจศพ จำนวน 10,800 บาท สำหรับปัญหาและอุปสรรค พบว่า การเก็บเงินจากสมาชิกได้ไม่ครบตามจำนวน ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทางการพัฒนาให้ชาวบ้านตระหนักรู้จักสำนักการช่วยเหลือกันในชุมชน

4.1.2.4 กลุ่มชนมนางเล็ก

กลุ่มชนมนางเล็ก บ้านบัวขาวหมู่ที่ 9 ก่อตั้งเมื่อเดือนมีนาคม 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้เสริมให้กับแม่บ้านผู้ว่างงาน และให้คนในชุมชนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 35 คน มีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 7 คน มีเงินกองทุน จำนวน 2,400 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2554) ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 15,000 บาท ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 10,000 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 7,000 บาท สมทบกองทุน จำนวน 500 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 1,000 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 500 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 500 บาท ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของกลุ่ม และบรรจุภัณฑ์สินค้าของกลุ่มยังไม่มีเอกลักษณ์หรือคุณภาพที่ดี ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) แสวงหาตลาดรองรับสินค้าของกลุ่ม 2) การเพิ่มทักษะความรู้ด้านการทำขนมกับกับสมาชิกเพื่อให้ขนมของกลุ่มมีคุณภาพ และ 3) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มให้มีเอกลักษณ์และคุณภาพที่ดี ในส่วนของด้านแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ควรดำเนินการที่เหมือนกับแนวทางการพัฒนากองทุน คือ แสวงหาตลาดรองรับสินค้า การพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพ

4.1.2.5 กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์

กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ บ้านบัวขาวหมู่ที่ 9 ก่อตั้งเมื่อเดือนมีนาคม 2547 โดยการสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (ก.ศ.น.) มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้เสริมให้กับผู้ว่างงานและให้คนในชุมชนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 25 คน มีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 7 คน มีเงินกองทุนจำนวน 15,00 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2554) โดยเงินกองทุนได้มาจากการสมทบของสมาชิก จำนวน 2,500 บาท ผลกำไรกองทุน จำนวน 500 บาท และ ก.ศ.น.อำเภอภูผินารายณ์ จำนวน 2,000 บาท ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า สมาชิกขาดทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) จัดหาวิทยากรจัดหลักสูตรการอบรมด้านการทำดอกไม้ประดิษฐ์ให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง 2) การเพิ่มสินค้าของกลุ่มให้มีความหลากหลาย เช่น การทำของชำร่วยในงานต่าง ๆ สำหรับแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ควรดำเนินการที่เหมือนกับแนวทางการพัฒนากองทุน คือ จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญมาให้ความรู้เพิ่มทักษะแก่สมาชิก

4.1.2.6 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบัวขาวหมู่ที่ 9 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 โดยการสนับสนุนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภูผินารายณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้สมาชิกรู้จักการออมเงินเป็นกลุ่ม 2) เพื่อมีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน มีสมาชิกจำนวน 266 คน มีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 15 คน มีเงินกองทุน จำนวน 622,404 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2554) ซึ่งมาจากการออมของสมาชิก จำนวน 46,080 บาท ผลกำไรกองทุน จำนวน 10,000 บาท มีผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 212,640 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 42,528 บาท สมทบกองทุน จำนวน 10,632 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 63,792 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 10,632 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 21,264 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นค่าวัสดุสำนักงาน จำนวน 10,632 บาท นอกจากนี้กลุ่มยังนำเงินบางส่วนไปจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จำนวน 11,500 บาท แยกเป็น 1) สวัสดิการด้านฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 3,500 บาท 2) สวัสดิการด้านบุญประเพณีในชุมชน จำนวน 5,000 บาท และ 3) สวัสดิการด้านผู้ประสบภัยต่าง ๆ จำนวน 3,000 บาท ส่วนปัญหาและอุปสรรค พบว่า สมาชิกส่งเงินออมประจำเดือนและเงินกู้ยืมจากกลุ่มไม่ตรงตามกำหนด เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มไม่เพียงพอในการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทาง

การพัฒนา ดังนี้ 1) การปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ 2) การอบรมสมาชิกให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับ และ 3) การเพิ่มทักษะความรู้ด้านการบริหารจัดการบัญชีแก่คณะกรรมการ และแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มที่มีศักยภาพและเข้มแข็ง 2) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการการทำงานร่วมกันของกองทุนในชุมชน

2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบัวขาวหมู่ที่ 13 ตั้งเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2544 โดยการสนับสนุนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภูผารายณ์และสมาชิกในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรในกลุ่มเข้มแข็งและรู้จักการออมในกลุ่มสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 159 คน มีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 9 คน มีเงินจำนวน 191,840 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2554) ได้มาจากการออมของสมาชิก จำนวน 191,840 บาท เกิดดอกผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 23,075 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 23,075 บาท ในส่วนของปัญหาอุปสรรค พบว่า สมาชิกบางคนที่ยืมเงินของกลุ่มส่งเงินกู้ยืมไม่ตรงตามเวลาดำหนด และสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุน ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทางการพัฒนา พบว่า การสร้างความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้กับสมาชิก สำหรับแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเกี่ยวกับการบูรณาการ

4.1.2.7 กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์

กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์ บ้านบัวขาวหมู่ที่ 9 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2549 โดยการสนับสนุนของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หางานให้กับผู้ว่างงาน 2) เพื่อให้สมาชิกมี หรือสามารถหารายได้เสริมให้กับครอบครัว ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 22 คน มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จำนวน 9 คน มีเงินจำนวน 12,000 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2554) ได้มาจากการออมของสมาชิก จำนวน 2,200 บาท ผลกำไรของกลุ่ม จำนวน 500 บาท และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 8,000 บาท เกิดดอกผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 7,000 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 4,550 บาท สมทบกองทุน จำนวน 700 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 350 บาท จ่ายสวัสดิการแก่สมาชิก จำนวน 350 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 700 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นค่าวัสดุสำนักงาน จำนวน 350 บาท สำหรับปัญหาและ

อุปสรรค พบว่า กรอบรูปวิทยาศาสตร์ของกลุ่มยังขาดคุณภาพ ด้านการพัฒนาสวัสดิการให้กับสมาชิก มีแนวทางการพัฒนาโดยดำเนินการจัดอบรมเพิ่มทักษะการทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ให้กับสมาชิก และสำหรับแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล คณะกรรมการมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงาน ด้านกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรประสานจัดหาวิทยากรเข้าไปจัดอบรมเพิ่มทักษะการทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ให้กับสมาชิก เพื่อให้สินค้าของกลุ่มมีคุณภาพ

4.1.2.8 กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน

กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน บ้านบัวขาวหมู่ที่ 12 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 โดยการสนับสนุนของโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พพพ.) และโครงการจังหวัดกาฬสินธุ์ “อยู่ดีมีสุข” ปี พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีน้ำดื่มสะอาดและเพียงพอมีคุณภาพที่ดี 2) เพื่อสนับสนุนการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน 3) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถส่งเสริม พัฒนา และบริหารจัดการชุมชน และ 4) เพื่อสร้างความรัก สามัคคี และจิตสำนึกที่ดีในชุมชนอย่างยั่งยืน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 265 คน มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จำนวน 11 คน มีเงินจำนวน 410,000 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2554) ซึ่งมาจากเงินอุดหนุนของเทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 30,000 บาท โครงการ พพพ. จำนวน 300,000 บาท และโครงการจังหวัดกาฬสินธุ์ “อยู่ดีมีสุข” ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 80,000 บาท เกิดผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 43,200 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรแก่สมาชิก จำนวน 10,500 บาท สมทบกองทุน จำนวน 4,320 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 15,120 บาท จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก จำนวน 4,320 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 8,640 บาท การดำเนินการที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนกิจกรรมจากเทศบาลตำบลบัวขาว ในกิจกรรมการประชุมสัมมนาคณะกรรมการและผู้นำเพิ่มประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า สมาชิกหรือผู้ซื้อน้ำได้นำถังน้ำที่ชำรุดซึ่งเป็นถังบรรจุน้ำของผู้ผลิตน้ำรายอื่น มาเปลี่ยนกับกลุ่มผู้ผลิตน้ำของชุมชนทำให้กลุ่มผลิตน้ำชุมชนต้องนำเงินที่ได้บางส่วนไปจัดหาถังน้ำทดแทนถังที่ชำรุด ส่งผลโดยตรงทำให้มีต้นทุนการผลิตน้ำที่สูงขึ้น ด้านการพัฒนาสวัสดิการภายในกลุ่มมีแนวทาง ดังนี้ 1) ประสานงานกับกลุ่มผู้ผลิตน้ำอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน 2) ประชุมสัมมนาเพิ่มทักษะแก่คณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามและมีคุณภาพ และด้านแนวทางการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลควรมีการประชุมสัมมนา ร่วมกับกลุ่มผู้ผลิตน้ำกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4.1.2.9 กลุ่มโรงสีข้าวชุมชนพอเพียง

กลุ่มโรงสีข้าวชุมชนพอเพียง บ้านบัวขาวหมู่ที่ 13 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ 2) เพื่อคนในชุมชนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ 3) เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 161 คน มีคณะกรรมการ จำนวน 10 คน มีเงินจำนวน 70,160 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2554) ได้มาจากการออมของสมาชิก จำนวน 70,160 บาท เกิดดอกผลกำไรที่ได้จากการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 31,539 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปันผลกำไรให้กับสมาชิก จำนวน 23,605 บาท จ่ายค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ จำนวน 4,000 บาท และช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จำนวน 3,934 บาท สำหรับปัญหาและอุปสรรค พบว่า ไม่มีสถานที่ตั้งโรงสีข้าวของกลุ่มจำเป็นต้องขอเช่าพื้นที่ของคนในชุมชนเป็นสถานที่ตั้ง และได้กำหนดแนวทางแก้ไขโดยการจัดหาที่ดินในชุมชนให้เป็นของกลุ่ม พร้อมกับเสนอของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐให้สนับสนุนการจัดหาที่ดิน

เมื่อผู้วิจัยและคณะ ได้ศึกษารายงานผลการจัดเก็บข้อมูลกองทุนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาวทั้ง 8 หมู่บ้าน/ชุมชน จึงได้นำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงของกองทุนชุมชนและให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เหมือนและต่างกัน เช่น ลักษณะการก่อเกิดของกองทุน วัตถุประสงค์การจัดตั้ง กิจกรรมที่แต่ละกองทุนดำเนินการ สวัสดิการที่จัดบริการให้กับสมาชิก เป็นต้น จากการศึกษาข้อมูล พบว่า 1) สามารถจำแนกประเภทของกองทุนได้ 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 กองทุนเงินหมุนเวียน เช่น กองทุนหมู่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประเภทที่ 2 กองทุนสวัสดิการ เช่น กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน และกลุ่มโรงสีข้าวชุมชนพอเพียง ประเภทที่ 3 กองทุนส่งเสริมอาชีพ เช่น กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์ กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน กลุ่มขนมนางเล็ก และกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ 2) ทุกกองทุนจะมีสิ่งที่เหมือนกัน 4 ด้าน คือ มีการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของคณะกรรมการ มีกฎระเบียบ/ ข้อบังคับ/ กติกาของกองทุน มีสมาชิกและมีเงินกองทุน ซึ่งสิ่งที่เหมือนกันทั้ง 4 ด้าน ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการก่อเกิดกลุ่ม/องค์กร/กองทุนชุมชน หากองค์ประกอบของการจัดตั้งกลุ่มไม่ครบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ถือได้ว่าไม่สามารถจัดตั้งกองทุนชุมชน และ 3) การพิจารณาส่วนที่ต่างกันมี 3 ด้าน คือ วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน การได้รับสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน การดำเนินกิจกรรมของกองทุน ดังนั้น จากผลการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำเสนอประเด็นต่าง ๆ สู่การประชุมเชิงปฏิบัติการให้ทุกกองทุนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนชุมชน ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหา และร่วมกันจัดทำแผนเกี่ยวกับการบูรณาการ

4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

จากข้อมูลการดำเนินงานของกองทุนชุมชนทั้ง 15 กองทุน ในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว จากการศึกษาจะได้ว่า มีความหลากหลายของกองทุน แต่มีสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกันคือเป็นกองทุนที่เน้นการจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น แต่จะมีวิธีการอย่างไรให้ทุกกองทุนสามารถเชื่อมประสานการทำงานด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรมก่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในชุมชน ดังนั้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและรูปแบบในการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยจึงได้หารือร่วมกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว และเทศบาลตำบลบัวขาวในฐานะที่ปรึกษาเกี่ยวกับกำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้กำหนดจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 เวลา 08.30 -16.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูพานรายณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชน การหาแนวทางและแสวงหารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ตัวแทนกองทุนชุมชน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากกองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 60 คน โดยมีนายสุภชัย วิมานไพจิตร นายกเทศมนตรีตำบลบัวขาว เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม นางเครือวัลย์ สายสมบัติ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว วิทยากร เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม และผู้วิจัยร่วมทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ โดยมีกระบวนการขั้นต้นและผลการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

ธนัชชัย บัวบุปผา (การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบัวขาว) กล่าวว่า จากการรวบรวมข้อมูลกองทุนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 15 กองทุน พบว่า กองทุนชุมชนมีการรวมตัวกันก่อเกิดจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐทั้งระดับจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลจากการมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชน การสร้างกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในครอบครัวและการสร้างสวัสดิการชาวบ้านให้กับคนในชุมชน มีการดำเนินการในลักษณะกองทุน โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการบริหารจัดการจัดการในรูปแบบคณะกรรมการกองทุน มีคนในชุมชนร่วมเป็นสมาชิก ภายใต้การกำหนดกิจกรรมตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน ซึ่งสิ่งที่หนึ่ง ที่เห็น ได้ชัดเจน คือ แต่ละกลุ่มมีความก้าวหน้า การเติบโตของกองทุนแตกต่างกันมาก บางกลุ่มมีพัฒนาการที่รวดเร็ว โดยสังเกตจากกองทุนมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีเงินหมุนเวียน

ภายในกองทุนจำนวนมาก แต่บางกองทุนกลับมีผลการดำเนินงานคงที่ หมายความว่า จำนวนสมาชิกและจำนวนเงินของกองทุนยังเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากการดำเนินงานตลอดทั้งปี ทั้งนี้ อาจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น การบริหารจัดการภายในกองทุน ความรู้ ความเข้าใจ ในระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการและสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกและคนในชุมชน ความต่อเนื่องและการประสานงานของหน่วยงานที่สนับสนุน การเชื่อมประสานเพื่อสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุนในชุมชน เป็นต้น ฉะนั้น หากพิจารณาในด้านกิจกรรมของกองทุน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานในแต่ละปี ทุกกองทุนได้จัดสรรเงินปันผลกำไรให้กับสมาชิก การให้สวัสดิการแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิก การสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์และกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน ขณะเดียวกันกรณีการปันผลกำไรและการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เมื่อพิจารณาให้ละเอียด พบว่า สมาชิกของกองทุนกลับได้สวัสดิการที่เป็นตัวเงินจำนวนน้อยมาก หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่จำเป็นก็ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนที่ตนเองเป็นสมาชิก และไม่สามารถบรรเทาความเดือดร้อนได้ ซึ่งเทศบาลตำบลบัวขาวได้ตระหนักถึงความจำเป็นต้องส่งเสริมพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการฟื้นฟูสวัสดิการชุมชนให้สามารถเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการจัดสวัสดิการของชาวบ้าน จึงได้จัดตั้งกองทุนขึ้นมาหนึ่งกองทุนชื่อว่า “กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว” เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551 ปัจจุบันมีสมาชิก 4,506 คน มีเงินสมทบสวัสดิการจำนวน 5,393,893 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554) โดยมีผู้เสนอแนวทางการเสริมสร้างการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนไว้ 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายของกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 2) การสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน โดยภาครัฐและเอกชนที่เน้นจุดการศึกษาเรียนรู้ปัญหาของกองทุนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้คัดค้านกิจกรรมการแก้ปัญหา การกำหนดแผนงาน/กิจกรรมและการติดตามผลการดำเนินงาน การพัฒนากองทุนให้เข้มแข็งมากขึ้น (นายสมชาย อะสุชีวะ. การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบัวขาว) ถึงแม้ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนจะมีพัฒนาการในทางที่ดีอย่างต่อเนื่อง แต่ก็เชื่อว่าจะไม่มีปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน แต่กองทุนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาโดยการเรียนรู้ปัญหาคู่กับการปฏิบัติร่วมกัน แต่ก็ยังเป็นการแก้ไขปัญหาเพียงองค์กรเดียวถ้าฟัง จะทำอย่างไรจะได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกองทุนอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญคือ “เทคนิคการบูรณาการการทำงานร่วมกัน” เพื่อร่วมกันสร้างสวัสดิการ ถ้าสามารถบูรณาการได้จะเป็นเรื่องที่ดีเป็นอย่างยิ่ง แต่จะมีกระบวนการการอย่างไร ที่จะสามารถบูรณาการร่วมกัน เป็นสิ่งที่หลายฝ่ายจะต้องหันหน้าเข้ามาพูดคุย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมบูรณาการ

การทำงานในการสร้างคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว (นายศุภชัย วิมานไพจิตร นายกเทศมนตรีตำบลบัวขาว. การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบัวขาว)

นางเครือวัลย์ สายสมบัติ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว (การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบัวขาว) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม เป็นการทำงานเชิงกลยุทธ์ศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันทุกหน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐได้เน้นการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการขับเคลื่อน กำหนดเป้าหมาย แล้วจึงออกมาเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ยึดถือระเบียบที่เกี่ยวข้องและเคารพกติกาตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 หลัก ซึ่งได้แก่ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการบูรณาการจะมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล 2) ตั้งเป้าหมายร่วมกันจากการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ค้นหาสาเหตุ จำแนกแนวทางแก้ไข โดยใช้ทรัพยากรหรือทุนในชุมชน สำหรับประโยชน์ของการบูรณาการ ได้แก่ 1) สนองตอบความต้องการขององค์กรชุมชน/ ประชาชนในพื้นที่ทำให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมในชุมชน 2) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างพลังต่อรอง 3) นำทรัพยากรในชุมชน เช่น คน ทุนทางธรรมชาติ เป็นต้น มาร่วมพัฒนาชุมชน 4) ผู้ปฏิบัติหรือคณะทำงานจะสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วสะดวกมีประสิทธิภาพ 5) ลดการซ้ำซ้อนของงาน เช่น การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เป็นต้น 6) ลดค่าใช้จ่ายงบประมาณ (ประหยัดงบประมาณ) 7) เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และ 8) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่ม/ องค์กรในชุมชน ส่วนการสร้างเครือข่ายจะเป็นการสร้างพันธมิตรการทำงาน ก่อเกิดประโยชน์ต่อการทำงานเชิงบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ได้แก่ 1) เกิดความหลากหลายของกิจกรรมในชุมชน สะดวก รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของประชาชน สามารถให้การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมได้ทันการณ์ 2) เกิดกระบวนการพัฒนาความรู้ เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ จากการร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน และ 3) ลดข้อจำกัดบางอย่าง โดยการอาศัยขีดความสามารถของแต่ละองค์กรเข้ามาช่วยกัน เช่น เงิน บุคลากร เป็นต้น ดังนั้น การบูรณาการที่ดีต้องมีเครือข่าย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีข้อตกลงร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน

4.2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนชุมชน

ผู้วิจัยและคณะวิทยากรกระบวนการ แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มของผู้นำชุมชนและผู้แทนกองทุนชุมชน และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของตัวแทนสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมอบใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนชุมชนในชุมชน ได้แก่ 1) วิธีการ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมอย่างไร และมีที่ประเภท อะไรบ้าง 2) กองทุนมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือไม่ อย่างไรบ้าง 3) มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยใช้เวลาระดมความคิดทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง ให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่ม คัดเลือกประธาน เลขานุการและผู้นำเสนอของกลุ่มและให้เขียนผลการระดมความคิดลงในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้ผู้นำเสนอที่ได้รับการคัดเลือกของกลุ่มนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที ปรากฏผลการระดมความคิด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ชื่อกลุ่มพอเพียง ประธานกลุ่มคือนางอุทัย อุปนิ เลขานุการคือนายสง่า พิลาแหวน และผู้นำเสนอคือนายกฤษฏา สุทรศรี ได้นำเสนอสถานการณ์กองทุน ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานกองทุนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว ซึ่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอในภาพรวมว่าปัจจุบันได้มีการก่อเกิดกองทุนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาวจำนวนมาก และคนในชุมชนเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนมากกว่า 1 กองทุน แต่ละกองทุนมีรูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกที่แตกต่างกัน สำหรับกองทุนต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มโรงสีชุมชน กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสวัสดิการสงเคราะห์ (ฅาปนกิจ) กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมที่หลากหลายแตกต่างกัน เช่น การกู้ยืมเงินกองทุนไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมรายได้ การระดมหุ้นเพื่อลงทุนผลิตในชุมชน การเก็บเงินสงเคราะห์ภายในกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความสามัคคีในชุมชน การส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชน การให้คนในชุมชนได้มีโอกาสซื้อสินค้าราคาถูกมีคุณภาพ การส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการเก็บออมในครัวเรือน เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในครัวเรือน สำหรับปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกองทุนชุมชนต่าง ๆ คือ 1) เงินทุนไม่เพียงพอ 2) คณะกรรมการบริหารกองทุนไม่ให้ความร่วมมือที่ดีในกิจกรรมของกองทุน 3) สมาชิกส่งเงินออมไม่ตรงตามกำหนดของกองทุน และ 4) ไม่มีสถานที่ทำการของกองทุน สำหรับแนวทางแก้ไขข้อเสนอต่อการพัฒนา คือ 1) หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม 2) การจัดกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพคณะกรรมการ/สมาชิก และหากจะมีการทำงานร่วมกันระหว่างกองทุนสมาชิกภายในกลุ่มมีความเห็น ดังนี้ 1) การจัดประชุมสัมมนาร่วมกัน 2) การศึกษาดูงาน และ 3) การให้แต่ละกองทุนยึดถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการกองทุน

กลุ่มที่ 2 กองทุนสวัสดิการชุมชน ประธานกลุ่มคือนายทวิ บุญศรี เลขานุการกลุ่ม คือนายพูนสิน พุทธิทรัพย์ และผู้นำเสนอประจำกลุ่มคือนายเจริญ ไชยสาป ซึ่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอในภาพรวมว่า ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว มีสมาชิกทั้งหมด 4,506 คน มีเงินสมทบสวัสดิการจากสมาชิก หน่วยงานภาครัฐและเทศบาลตำบลบัวขาว รวมทั้งสิ้น 5,393,892.53 บาท มีเงินคงเหลือจากการจ่ายเงินสวัสดิการให้กับสมาชิกและคนด้อยโอกาสในชุมชนที่ไม่เป็นสมาชิก จำนวน 2,139,452 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2554) มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก 4 เรื่อง ได้แก่ 1) สวัสดิการด้านการเกิด โดยจะมอบเงินรับขวัญลูก จำนวน 500 บาท และแม่ จำนวน 500 บาท รวมเป็นเงิน 1,000 บาท 2) สวัสดิการด้านการเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล สมาชิกจะได้รับสวัสดิการเมื่อนอนโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท แต่ไม่เกิน 10 คืนต่อคนต่อปี 3) สวัสดิการด้านการเสียชีวิต จำแนกเป็นสำหรับผู้ที่ เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิก

กรณีที่เป็นสมาชิกจะได้รับสวัสดิการ ดังนี้

1. เป็นสมาชิกครบ 6 เดือน	จะได้รับเงิน 5,000 บาท
2. เป็นสมาชิกตั้งแต่ 6 เดือน-1 ปี	จะได้รับเงิน 7,000 บาท
3. เป็นสมาชิกครบ 1 ปี	จะได้รับเงิน 10,000 บาท
4. เป็นสมาชิกครบ 2 ปี	จะได้รับเงิน 20,000 บาท
5. เป็นสมาชิกครบ 3 ปี	จะได้รับเงิน 30,000 บาท
6. เป็นสมาชิกครบ 4 ปี	จะได้รับเงิน 40,000 บาท
7. เป็นสมาชิกตั้งแต่ 5-10 ปี	จะได้รับเงิน 50,000 บาท

กรณีที่ไม่เป็นสมาชิกจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพไม่เกินศพละ 2,000 บาท และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกองทุน ปัจจุบัน จะยังคงเหลือปัญหาที่สมาชิกเท่านั้น คือ สมาชิกส่งเงินสมทบสวัสดิการไม่เป็นไปตามกำหนด ซึ่งกองทุนได้กำหนดแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้ 1) หากสมาชิกคนใดไม่ส่งเงินสมทบสวัสดิการเข้ากองทุนและติดต่อกันเกิน 2 เดือน ถือว่าบุคคลนั้นสิ้นสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการ และ 2) การประชาสัมพันธ์การสร้าง ความเข้าใจให้สมาชิกกองทุนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนอย่างเคร่งครัด สำหรับแผนการดำเนินงานของกองทุน คือ 1) การออกพื้นที่จ่ายเงินสวัสดิการแก่สมาชิกในวันศุกร์ ทุกสัปดาห์ 2) การประชุมคณะกรรมการกองทุนทุกวันศุกร์ รวม 4 ครั้ง/ เดือน 3) การประชุมสามัญสมาชิก 1 ครั้ง/ปี 4) การรับสมัครสมาชิกกองทุนทุก ๆ 3 เดือน 5) การเก็บเงินสมทบสวัสดิการของสมาชิกกำหนดให้คณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน เก็บเงินจากสมาชิกประจำเดือนระหว่างวันที่ 1-4 ของเดือน และให้นำเงินมาส่งคณะกรรมการกองทุนระดับตำบลทุกวัน ที่ 5 ของเดือน

ณ ที่ทำการกองทุน เมื่อรวบรวมเงินสมทบสวัสดิการของสมาชิกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เหนรัญญิกและผู้มีสิทธิเบิกถอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร จะนำเงินที่ได้ทั้งหมด ไปฝากเข้าบัญชีธนาคารประจำเดือน

4.2.2 รูปแบบและแนวทางการพัฒนารูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

หลังจากที่ผู้เข้าร่วมประชุม ได้ร่วมกันระดมความคิดเกี่ยวกับสถานการณ์กองทุนชุมชน จากนั้นผู้วิจัยและคณะวิทยากรกระบวนการ ได้มอบใบงานที่ 2 ให้กับทั้งสองกลุ่มที่ยังเหมือนเดิม ร่วมกันระดมความคิดในประเด็น แนวทาง (รูปแบบ) การบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ได้แก่ 1) แนวทาง (รูปแบบ) การบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่ท่านอยากเห็น อยากให้เป็น และ 2) ท่านคิดว่าใครบ้างจะมาทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแล รับผิดชอบ ประสานงาน บริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล โดยให้ทั้งสองกลุ่มเขียนผลการระดมความคิดลงในกระดาษฟลิปชาร์ต แล้วให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอกลุ่มไม่เกิน 10 นาที สรุปผลการระดมความคิดทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มพอเพียง นำเสนอโดยนายกฤษฏา สุทรศรี ได้นำเสนอรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่กลุ่มอยากเห็นอยากให้เป็นในอนาคต โดยจะต้องดำเนินการดังนี้

1. ควรมีการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ในลักษณะของเครือข่ายการทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน องค์ความรู้ต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนากองทุนชุมชนต่าง ๆ ให้เกิดความเข้มแข็ง
2. ให้แต่ละกองทุนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายส่งประธานกองทุนหรือตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ
3. ให้มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับของเครือข่าย
4. ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นที่ปรึกษาแก่เครือข่าย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้นำเสนอคือ นายเจริญ ไชยสาป กล่าวว่า รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่กลุ่มอยากเห็นอยากให้เป็นในอนาคต ที่สมาชิกภายในกลุ่มได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นนั้น มีความคิดเห็นที่คล้ายกับกลุ่มที่ 1 กลุ่มพอเพียง ซึ่งควรจะมีการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในลักษณะเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแต่ละกองทุนอย่างสม่ำเสมอ มีการประสานงานการทำงานร่วมกันระหว่างกองทุน เกิดพลังอำนาจต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ของแต่ละ

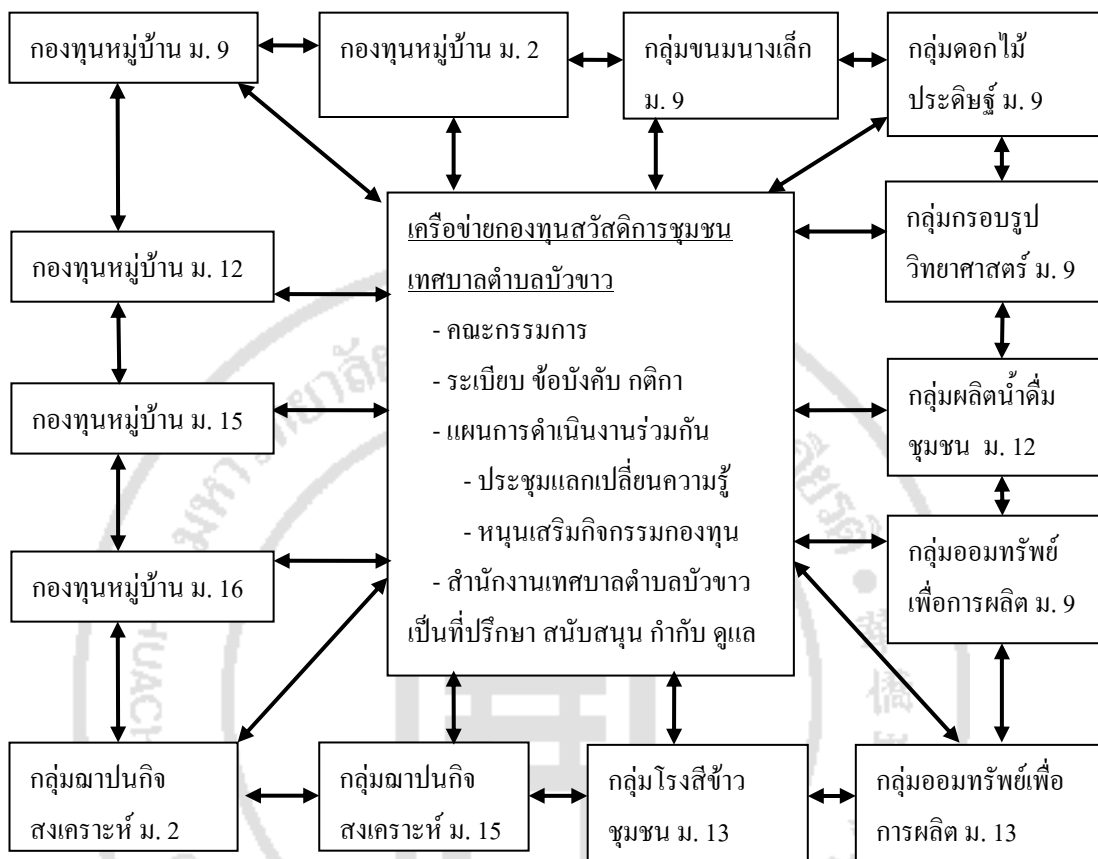
กองทุนได้ สำหรับรายละเอียดการเกิดขึ้นของเครือข่ายจึงเหมือนกับกลุ่มที่ 1 ที่ได้นำเสนอข้อมูลไปแล้ว จึงจะไม่ขอกล่าวรายละเอียดอีกครั้ง

4.2.3 สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ

จากการแบ่งกลุ่มระดมความคิดของตัวแทนกองทุนชุมชน ที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ “การศึกษาแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล” จากผลการแบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 กลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยและคณะ สามารถอธิบายให้เห็นรูปแบบในการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบัวขาว สรุปได้ว่า สามารถขับเคลื่อนได้โดยการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของกองทุนชุมชนในลักษณะของเครือข่ายกิจกรรมเชิงพื้นที่ (Area Network) เป็นเครือข่ายที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรมมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป มีศูนย์รวมหรือแกนกลางประสานงาน สมาชิกมีอิสระในการติดต่อสื่อสารประสานงานร่วมมือซึ่งกันและกัน เชื่อมประสานสัมพันธ์กันในระหว่างสมาชิกด้วยกันและกับศูนย์กลาง ซึ่งศูนย์กลางจะมีหน้าที่สนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับสมาชิกเครือข่าย มีรูปแบบบริหารจัดการในลักษณะคณะกรรมการเครือข่าย โดยให้กองทุนชุมชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายคัดเลือกตัวแทนคณะกรรมการกองทุนหรือประธานกองทุน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล มีหน่วยงานภาครัฐเป็นที่ปรึกษา สนับสนุน กำกับดูแล ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดกองทุนในชุมชนมากที่สุด คือสำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ กติกาหรือบทบาทหน้าที่ของเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมประสานกิจกรรมความร่วมมือและทรัพยากรต่าง ๆ การเชื่อมต่อกันระหว่างกองทุน ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของแต่ละกองทุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะทำให้ทราบสถานการณ์ดำเนินงานของแต่ละกองทุน เช่น จำนวนสมาชิก การเงิน ระเบียบข้อบังคับ ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน สถานภาพการกู้ยืมเงินหรือการเป็นหนี้ของสมาชิกเพื่อลดการซ้ำซ้อนและเพื่อภาวะหนี้สินหมุนเวียนให้กับสมาชิก เป็นต้น และช่วยกันหาแนวทางป้องกันแก้ไข พัฒนาความเข้มแข็งแต่ละกองทุนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย ข้อดีของการบูรณาการเครือข่ายนี้ แต่ละกองทุนยังคงดำเนินกิจกรรมตามปกติ สามารถเพิ่มช่องทางและทางเลือกให้กับคนในชุมชนได้รับสวัสดิการด้านต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างทั่วถึง สำหรับกองทุนชุมชนจะได้ประโยชน์ในการสนับสนุนด้านความรู้ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเงินทุนและอื่น ๆ จากกองทุนต่าง ๆ และหน่วยงานพันธมิตร ที่เข้าร่วมบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นเป็นรูปแบบการบูรณาการดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1

รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว

ที่มา : การประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน
ระดับตำบล วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554

จากรูปแบบการบูรณาการเครือข่ายในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายกิจกรรมเชิงพื้นที่ (Area Network) ดังภาพที่ 4.1 สามารถอธิบายได้ว่า การเชื่อมโยงกันของกองทุนชุมชนที่มีความแตกต่างของกิจกรรม จะสามารถประสานความร่วมมือและหลักการต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคน แผนงาน และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน แต่ยังไม่สามารถบูรณาการไปสู่เรื่องของงบประมาณได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการเกิดขึ้นของเครือข่ายดังที่ นางเครือวัลย์ สายสมบัติ วิทยากร ได้นำเสนอข้อมูลในช่วงการบรรยายเรื่องความสำคัญของการบูรณาการและการสร้างเครือข่าย นั่นคือ การบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีลักษณะการก่อเกิดแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้กับทุกกองทุน จนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย โดยสมาชิก

เครือข่ายจะต้องมีความสัมพันธ์กันมาก่อน และมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ประสานเชื่อมโยงหลาย ๆ องค์กรเข้าด้วยกัน มีเป้าหมายร่วมกัน จนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงจะนำไปสู่การบูรณาการกองทุนสวัสดิการที่เข้มแข็ง นั่นคือการบูรณาการเรื่องงบประมาณ คน แผนงาน และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ก่อเกิดประโยชน์กับคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงบริการด้านสวัสดิการภาคประชาชนได้อย่างหลากหลายทั่วถึงและเป็นธรรม

4.3 การสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลทฤษฎีและการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การศึกษารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลร่วมกับเจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลบัวขาว และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2554 เวลา 09.30-12.00 น. ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน สรุปเป็นรูปแบบที่มีระดับและขอบเขตแตกต่างกัน ดังนี้

รูปแบบที่ 1 คือ รูปแบบการบูรณาการในลักษณะการประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบที่เกิดจากการแบ่งกลุ่มระดมความคิดของตัวแทนกองทุนชุมชนที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลของเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาวิธีการและรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล 2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบลอย่างยั่งยืน ที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างกองทุนชุมชนที่มีกิจกรรมแตกต่างกันในลักษณะเครือข่ายกิจกรรมเชิงพื้นที่ (Area Network) โดยรูปแบบที่ 1 ได้มีการเติมเต็มการเชื่อมโยงกันระหว่างกองทุน โดยกำหนดให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาวเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่าย ซึ่งคณะนักวิจัยสามารถสังเคราะห์ให้เห็นถึงรูปแบบการบูรณาการและองค์ประกอบของเครือข่าย ได้ดังนี้

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เป็นเจ้าภาพหลักการขับเคลื่อนเครือข่าย และเป็นสถานที่ตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่าย มีหน้าที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกเครือข่าย

2. มีหน่วยงานที่ปรึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลบัวขาว และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เรื่องกองทุนชุมชน มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำแก่เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งด้านวิชาการ และงบประมาณ เป็นต้น
3. มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายที่มาจากตัวแทนกองทุนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่าย
4. มีระเบียบ/ข้อบังคับ หรือกติกาเครือข่าย
5. กำหนดแผนงาน/โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาด้านสังคมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง (แผนบูรณาการด้านสังคม) โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน นำสู่ชุมชนเข้มแข็ง
6. ระดมเงินหรือทรัพยากรที่จำเป็น จากกองทุนชุมชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายตามศักยภาพ แต่ละกองทุน สำหรับดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด/กิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน

ภาพที่ 4.2

รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว

ที่มา : การประชุมการสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

วันที่ 23 ธันวาคม 2554

รูปแบบที่ 2 คือ รูปแบบบูรณาการในลักษณะการประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล สู่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด มีการเชื่อมโยงกันในลักษณะ

ของเครือข่ายกิจกรรมประเภทเดียวกัน (Issue Network) เป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงาน การวิเคราะห์สถานการณ์กองทุน การหาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหา และกำหนดทิศทางการ พัฒนางานด้านสวัสดิการชุมชนร่วมกันของเครือข่าย 2) เพื่อเป็นการเสริมเสริมพลัง (Empower) หรือศักยภาพให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งคณะนักวิจัย สามารถสังเคราะห์ให้เห็นถึงโครงสร้างและองค์ประกอบของเครือข่าย ได้ดังนี้

1. มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายระดับจังหวัด และอำเภอ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ประกอบด้วย ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่าย ระดับอำเภอที่คัดเลือกกันมาหรือมาจากประธานและรองประธานเครือข่ายระดับอำเภอ ๆ ละ 2 คน

1.2 คณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ มาจากตัวแทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ ชุมชนระดับตำบล ๆ ละ 2 คน ประกอบด้วย ประธานและรองประธานกองทุน

2. กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน

3. มีระเบียบ/ ข้อบังคับ/ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่าย

4. การประชุมร่วมกันอย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง

5. มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการร่วมกันและต่อเนื่อง

6. บูรณาการความร่วมมือในด้านการเงิน บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกกองทุน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผน

7. สรุบทบทเรียน/ ถอดบทเรียน กำหนดแผนงานครั้งต่อไป

8. ที่ปรึกษา ประกอบด้วย

8.1 คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์

8.1 คณะทำงานการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

8.2 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

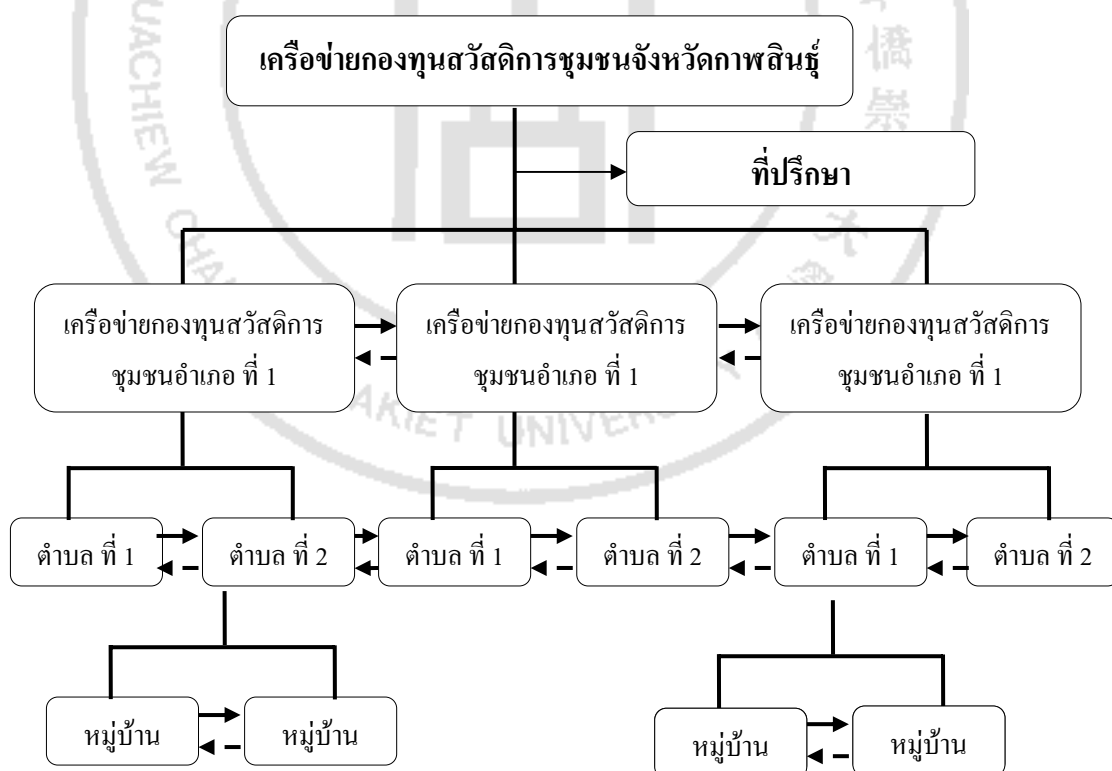
9. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนและตั้งเป็นศูนย์ประสานงาน และเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย เนื่องจากเป็นหน่วยงาน ราชการระดับจังหวัดที่ทำงานด้านการพัฒนาสังคมและเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงาน ด้านสวัสดิการชุมชน

จุดเด่นการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด คือ เป็นเครือข่ายกิจกรรมประเภทเดียวกัน คือ กองทุนสวัสดิการชุมชน มีข้อดีคือ กองทุนต่าง ๆ ยังมีความเป็นอิสระต่อกัน แต่ละกองทุนก็สามารถดำเนินกิจกรรมตามระเบียบ กติกาของกองทุน ได้ตามปกติ มีการติดต่อประสานงานกันระหว่างกองทุน การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่ง

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายนี้จะเป็นการเสริมพลังการทำงาน (Empower) หรือศักยภาพให้กับแต่ละกองทุน สามารถเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานการร่วมกัน การหาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหา และร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนางานด้านสวัสดิการให้กับคนในชุมชน และข้อดีอีกอย่างหนึ่งก็คือทุกกองทุนจะมีความสัมพันธ์กันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน (ตำบล อำเภอ จังหวัด) สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกกองทุน เนื่องจากทุกกองทุนจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือเพื่อร่วมกันสร้างสวัสดิการให้กับคนในชุมชน ฉะนั้นทุกกองทุนจะมีความตระหนัก ความอยากที่จะทำความต้องการหาพันธมิตรการทำงานในการพัฒนาสวัสดิการให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดความยั่งยืน

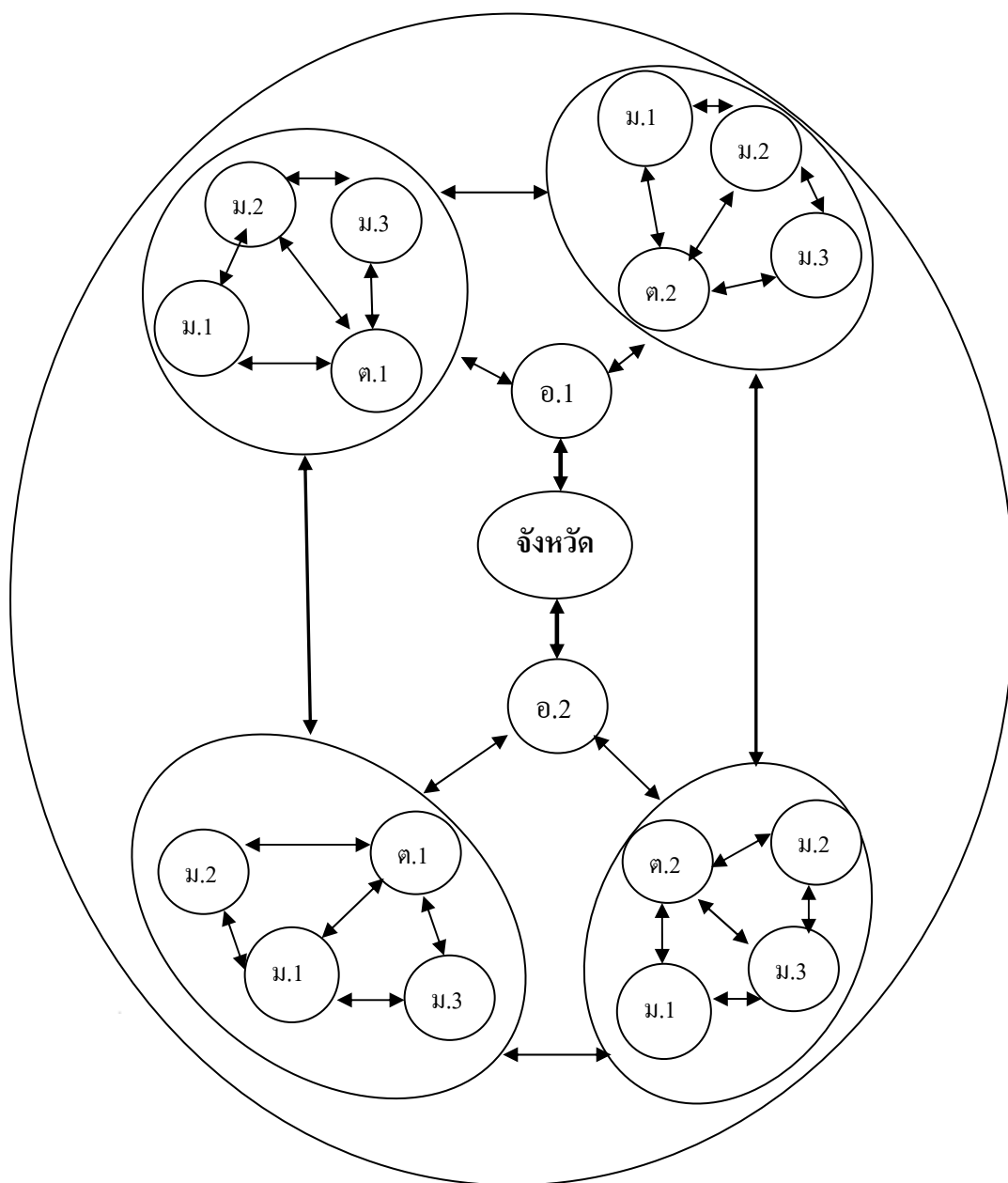
แผนภูมิที่ 4.1

โครงสร้างรูปแบบบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน
ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ที่มา : การประชุมการสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล
วันที่ 23 ธันวาคม 2554

ภาพที่ 4.3
รูปแบบความสัมพันธ์บูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน
ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ที่มา : การประชุมการสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล
วันที่ 23 ธันวาคม 2554

จากภาพที่ 4.3 สามารถอธิบายได้ว่า

1. จังหวัดหมายถึง เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอทั้ง 18 อำเภอ ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

2. อ.1 และ อ.2 หมายถึง เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนั้น ๆ ทั้ง 18 อำเภอ

3. ต.1 และ ต.2 หมายถึง เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนสมาชิกหรือคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้านในเขตพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เช่น ต.1 ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจาก ม.1 ม.2 และ ม.3

สรุปการสังเคราะห์รูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ทั้ง 2 รูปแบบ ที่มีขอบเขตแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ควรมีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ซึ่งเป็นตัวแทนจากกองทุนที่เป็นสมาชิกเครือข่าย โดยการคัดเลือกมาร่วมเป็นคณะกรรมการระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด มีการประสานงานกันระหว่างกลุ่ม/เครือข่าย ทั้งในรูปแบบโครงสร้างกรรมการและระหว่างกรรมการกับสมาชิกภายในกลุ่ม

2. มีเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อน ศูนย์ประสานงานและที่ปรึกษาที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสวัสดิการชุมชน ในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ

3. มีวัตถุประสงค์ ระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับของเครือข่าย

4. มีฐานข้อมูลกองทุนทุกระดับ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน

5. มีการจัดเวทีพบปะพูดคุย/การจัดประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาอุปสรรคหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหา และการสรุปบทเรียน

รูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับ สนชยา บุญศรี (2550 : 216-218) กล่าวว่า เครือข่ายมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) สมาชิกของเครือข่าย 2) วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน 3) ระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย 4) การบริหารจัดการ 5) ศูนย์ประสานงานเครือข่าย 6) กิจกรรมร่วมกัน 7) รวมพลังความสามารถ 8) การสนับสนุนซึ่งกันและกัน 9) การมีส่วนร่วม และ 10) ผลงานของเครือข่าย

4.4 การประชุมคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

เมื่อผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล การประชุมสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 2 รูปแบบ ดังนั้น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ จึงนำรูปแบบที่สังเคราะห์ได้นำเสนอข้อมูลในการประชุมคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2555 ณ ห้องประชุมชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามคำสั่งจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ 981/2554 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2554 มีผู้มาประชุมจำนวน 15 คน โดยใช้กระบวนการระดมความคิดเห็น ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อภิปรายและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลในครั้งนี้ รวมทั้งประเด็นที่คณะทำงานทุกคนจะต้องร่วมระดมความคิดเห็นร่วมกัน ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 2 รูปแบบ (ความเห็นที่มีต่อรูปแบบการบูรณาการและข้อเสนอแนะ) และประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่เหมาะสมกับพื้นที่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการประชุมคณะทำงานฯ สามารถสรุปถึงความเป็นไปได้ต่อรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 2 รูปแบบในขอบเขตที่แตกต่างกัน ดังนี้

รูปแบบที่ 1 รูปแบบของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเชิงพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาว มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานและขับเคลื่อนเครือข่ายเทศบาลตำบลบัวขาวเป็นที่ปรึกษา รูปแบบดังกล่าวนี้เปรียบเสมือนการรวมคนรวมงานในแต่ละเขตพื้นที่ ที่ประชุมมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้มาก เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เป็นกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดี คณะกรรมการมีความเข้มแข็ง มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนทำให้มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสถานะทางการเงินที่มีเงินหมุนเวียนจำนวนกว่า 5 ล้านบาท มีสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการจากกองทุนตั้งแต่แรกก่อตั้งกองทุนถึง 15 พฤศจิกายน 2554 เป็นเงินจำนวนกว่า 3 ล้านบาท แต่หากจะนำเงินของกองทุนชุมชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายมาร่วมสมทบเพื่อสร้างสวัสดิการให้กับคนในชุมชนแล้วอาจจะยังไม่สามารถดำเนินการได้ในตอนนี้ เนื่องจาก 1) กรรมการ สมาชิกของกองทุน จะต้องเกิดการตระหนักรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากเทศบาลตำบลบัวขาวเป็นเทศบาลที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจของอำเภอ คนในชุมชนส่วนใหญ่แข่งขันกันทำมาหากิน แม้แต่

กองทุนชุมชน ก็ทำกิจกรรมที่จะมุ่งให้ผลตอบแทนแก่สมาชิก ดังนั้น จึงเป็นไปได้ยากที่จะให้ทุกกองทุนในชุมชนเริ่มบูรณาการการเงินแต่ละกองทุนเข้ามาสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน แต่ในความยากก็ไม่ได้หมายความว่าทำไม่ได้แต่จะต้องอาศัยเวลาและการสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุน ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ยังไม่สามารถดำเนินการเนื่องจาก

1. แต่ละกองทุนในชุมชน ได้จัดตั้งกองทุนขึ้นมา มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนด ระเบียบ กติกา กิจกรรม การบริหารจัดการกองทุน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่แตกต่างกัน บางกองทุนได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการนำผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมประจำปี ไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ดังนี้ ร้อยละ 45 เป็นผลกำไรให้กับสมาชิก ร้อยละ 15 เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 5 เป็นเงินสวัสดิการสำหรับสมาชิก ร้อยละ 5 ช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และร้อยละ 5 เป็นค่าวัสดุสำนักงาน

2. ความรู้สึกการเป็นเจ้าของกองทุนของสมาชิก โดยเฉพาะเรื่องการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความคิดว่าเงินที่มีอยู่ในกองทุนเป็นเงินกลุ่มของตนเอง ดังนั้น หากจะนำเงินของกองทุนบางส่วนไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ภายนอกกองทุน จะเกิดความรู้สึกหวงแหน ไม่ยอมให้นำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมของกองทุน

3. หากจะมีการบูรณาการในรูปแบบนี้ ที่ประชุมเห็นว่า รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายนี้อาจจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ในบางพื้นที่แต่ไม่สามารถขับเคลื่อนเรื่องการบูรณาการได้ในอีกพื้นที่หนึ่ง ทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือศักยภาพของดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ และวิสัยทัศน์และความรู้ความเข้าใจในทิศทาง การเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการกองทุนในชุมชน ซึ่งจะต้องนำกระบวนการและรูปแบบดังกล่าว ไปสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่น จึงควรที่จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนชุมชน และสร้างความหลากหลายด้านสวัสดิการให้กับประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

และที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า รูปแบบดังกล่าวถึงแม้จะยังไม่สามารถดำเนินการในเขตเทศบาลตำบลบัวขาวได้ในช่วงแรก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ตำบลอื่น ๆ ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ก่อนจะนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จะต้องทำการศึกษาบริบทชุมชนเป็นอันดับแรกก่อนดังนั้น หากมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล รูปแบบนี้ก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถดำเนินการได้เพื่อเสริมพลัง (Empower) หรือศักยภาพให้กับกองทุนและเป็นการเพิ่มสวัสดิการให้กับคนในชุมชนได้หลากหลาย สามารถเข้าถึงบริการได้รวดเร็ว ทั่วถึงและเป็นธรรม

รูปแบบที่ 2 เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเชิงกิจกรรมระดับตำบล อำเภอ จังหวัด มีกลไกการขับเคลื่อนในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่ายแต่ละระดับ มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นศูนย์ประสานงาน และคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นที่ปรึกษาที่ประชุมมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นรูปแบบการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนที่รวมเฉพาะกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน มีกิจกรรมและความต้องการการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งที่คล้ายกัน ดังนั้น หากจะมีการดำเนินการในประเด็นการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นเครือข่ายร่วมกัน พัฒนา เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้กับกองทุน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างต่อเนื่อง จะทำได้ง่าย และสะดวก ซึ่งเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายระดับจังหวัด และอำเภอ ดังนี้
  - 1.1 คณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ประกอบด้วย ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอที่คัดเลือกกันมาหรือมาจากประธานและรองประธานเครือข่ายระดับอำเภอ ๆ ละ 2 คน
  - 1.2 คณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ มาจากตัวแทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ๆ ละ 2 คน ประกอบด้วย ประธานและรองประธานกองทุน
2. กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน
3. มีระเบียบ/ข้อบังคับ/บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่าย
4. การประชุมร่วมกันอย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง
5. มีการกำหนดแผนงาน/โครงการร่วมกันและต่อเนื่อง
6. บูรณาการความร่วมมือในด้านการเงิน บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกกองทุน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผน
7. สรุปบทเรียน/ ถอดบทเรียน กำหนดแผนงานครั้งต่อไป
8. ที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - 8.1 คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์
  - 8.2 คณะทำงานการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
  - 8.3 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

9. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นศูนย์ประสานงานและที่ปรึกษา เนื่องจากเป็นหน่วยงานราชการระดับจังหวัดที่ทำงานด้านการพัฒนาสังคมและเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชน

จากการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะทำงานฯ สรุปได้ว่า ที่ประชุมเห็นด้วยกับรูปแบบการบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบในขอบเขตแตกต่างกัน แต่ให้เลือกรูปแบบที่เหมาะสมไปปรับใช้ในแต่ละพื้นที่ตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่จะขับเคลื่อนในประเด็นการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด การเชื่อมโยงเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรจะมีกระบวนการการศึกษาชุมชนร่วมกับคณะกรรมการกองทุนและคนในชุมชนนั้น ๆ ก่อน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งภาคประชาชนทุนทางสังคม นักพัฒนาในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาอุปสรรค ค้นหาสาเหตุ และกำหนดแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาร่วมกัน ซึ่งขณะนี้สิ่งที่สามารถกระทำได้มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 2 โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เกิดจากภาคประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม
2. ความเข้มแข็งของกองทุนในชุมชน
3. การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

จากรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 2 รูปแบบที่แตกต่างกันในเชิงพื้นที่และในเชิงกิจกรรม จากผลการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะทำงานฯ โดยใช้กระบวนการการประชุมกลุ่มย่อยที่ประชุมได้อภิปรายร่วมกัน สรุปผลได้ว่า ที่ประชุมเห็นด้วยกับรูปแบบที่ 2 คือรูปแบบเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล อำเภอและจังหวัด ซึ่งเป็นการรวมเชิงกิจกรรมมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนและศูนย์ประสานงาน คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นที่ปรึกษา สำหรับรูปแบบที่เหมาะสมกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว คือ รูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นการรวมเชิงพื้นที่ แต่เนื่องจากข้อมูลที่พบในพื้นที่ การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่บูรณาการในลักษณะการรวมคนกับงานเข้าด้วยกันในเชิงพื้นที่ ได้มีการเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายกิจกรรมเชิงพื้นที่ (Area Network) กันอย่างหลวม ๆ แบบนามธรรมอยู่แล้ว นั่นคือ เมื่อมีกิจกรรมในชุมชนผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนในชุมชน และคนในชุมชนจะร่วมแรงร่วมใจร่วมคิด ร่วมทำ กิจกรรมในชุมชนด้วยกัน เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม โดยไม่มี

การกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในชุมชนมาเป็นประเด็นสำคัญถือว่าทุกคนเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ไม่มีโครงสร้างเชิงอำนาจหรือโครงสร้างที่เป็นทางการในรูปแบบคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ทุกกองทุนในชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร พบปะพูดคุยกันอย่างต่อเนื่องในลักษณะกลุ่มย่อยที่ไม่เป็นทางการ (Informal Group) ดังนั้น เมื่อทำงานในชุมชนก็จะมีบทบาทเป็นสมาชิกในชุมชนหรือคณะกรรมการกองทุนอยู่แล้ว หากมีกิจกรรมเกิดขึ้นในชุมชน ก็จะมีการบูรณาการคนเข้าไปช่วยกันทำงานโดยธรรมชาติอยู่แล้วเป็นประจำและต่อเนื่อง

4.5 การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

เมื่อคณะนักวิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบัวขาว และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว และได้จัดประชุมคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน หลังจากได้รูปแบบที่จะเป็นไปได้และรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาว ผู้วิจัยได้จัดประชุมการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้น เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 เวลา 09.30-12.00 น. ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 16 คน เจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 4 คน และประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และนายประสิทธิ์ ดวงพยัพ เลขานุการคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจัดทำแผนการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

1. เนื่องจากการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาวในปัจจุบันได้มีการเชื่อมโยงกันในลักษณะของเครือข่ายกองทุนชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เนื่องจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนชุมชน มีภารกิจ บทบาทและหน้าที่หลายอย่างในชุมชน (สวมหมวกหลายใบ) ดังนั้น หากมีกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกองทุนหรือชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนชุมชน จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินงานเป็นหลัก เช่น งานพัฒนาหมู่บ้านประจำปี การได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกลุ่มผลิตน้ำชุมชน เป็นต้น ดังนั้น หากจะมีการผลักดันให้เกิดเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบัวขาวอย่างเป็นทางการในรูปแบบคณะกรรมการเครือข่าย ที่ประชุมมีความเห็นว่า อาจจะส่งผลกระทบต่อ

ความสัมพันธ์ของเครือข่าย ที่ประชุมจึงมีความเห็นให้มีการเชื่อมโยงกันของเครือข่ายในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการเช่นเดิม และเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมจึงค่อยผลักดันให้เกิดเป็นเครือข่ายกองทุนชุมชน ในลักษณะที่เป็นทางการ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายแบบเป็นทางการ

ฉะนั้นแล้ว หากจะมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรดำเนินการขยายแนวคิด ความรู้ ประสบการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชนกับพื้นที่อื่น โดยการเชื่อมโยงกันในลักษณะของเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมประเภทเดียวกัน นั่นคือ กองทุนสวัสดิการชุมชน

2. ที่ประชุมมีมติ กำหนดจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับตำบล ในวันที่ 19 มีนาคม 2555 ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกเป็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2

แผนปฏิบัติการการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วัน เวลา และสถานที่	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
ประชุม เครือข่าย กองทุน สวัสดิการ ชุมชนระดับ ตำบล	1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ผลการ ดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และกำหนด แนวทางการแก้ไขร่วมกัน 2) เพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับ กองทุนสวัสดิการชุมชน 3) เพื่อขยายแนวคิด เรื่องสวัสดิการชุมชนให้ เกิดความหลากหลาย ในชุมชน	19 มีนาคม 2555 ณ ที่ทำการ กองทุน สวัสดิการชุมชน ตำบล เขาพระนอน	โดยไม่ใช้ งบประมาณ จากหน่วยงาน ภาครัฐ	นักวิจัยและ คณะกรรมการ กองทุนสวัสดิการ ชุมชนตำบล เขาพระนอน

ที่มา : การประชุมแผนปฏิบัติการการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555

4.6 การนำเสนอรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ต่อเวทีสาธารณะ

เมื่อนักวิจัยและคณะ ได้สังเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ของรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ คณะนักวิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการวิจัย เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการประชุมตามโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรสวัสดิการชุมชน ประจำปี 2555 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เมื่อวันที่ 16-17 มีนาคม 2555 ณ ห้องประชุมสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 ตำบลภูดิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ การนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณะ และการเปิดรับฟังข้อคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่มีต่อรูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ มีผู้แทนกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้าร่วมประชุมจำนวน 26 กองทุน รวมทั้งสิ้น 104 คน โดยทุกกองทุนล้วนแล้วแต่เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ดำเนินมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี ได้รับการสนับสนุนเงินสมทบทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ตามโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล ที่ดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 ได้แก่ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 26 แห่ง แห่งละ 1 คน รวม 26 คน และผู้แทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จำนวน 26 กองทุน ๆ ละ 3 คน รวม 76 คน จากตำบลต่าง ๆ ดังนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกุดหว้า (เทศบาล) กองทุนสังฆะสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาท ตำบลเหล่าใหญ่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสายนางัว กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีสมเด็จ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกมลาไสย กองทุนสวัสดิการอิมบุญอุ้นไอรักตำบลเนินยาง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองผือ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคุ้มเก่า กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาคู กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลยอดแกง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสงเปลือย กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโพน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสงเปลือย กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ตำบลหนองดอกเป็น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลม่วงนา กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสามขา กองทุนสุขภาพและสวัสดิการชุมชนตำบลภูแล่นช้าง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะอาดไชยศรี กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโนนศิลา กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลกุดสิม กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล

คงพุง และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลจุมจัง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 2 รูปแบบในขอบเขตที่แตกต่างกัน คือ รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล (โปรดดูภาพที่ 4.2 หน้า 99) ที่เป็นการเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายกิจกรรมเชิงพื้นที่ (Area Network) ที่มีความหลากหลายของกิจกรรมแตกต่างกัน และรูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่เป็นการเชื่อมโยงกันในลักษณะของเครือข่ายกิจกรรมประเภทเดียวกัน (Issue Network) (โปรดดูภาพที่ 4.3 หน้า 102) คือ กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการประชมสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด (โปรดดูภาพที่ 4.3 หน้า 102) จะเป็นรูปแบบที่สามารถขับเคลื่อนได้ทันทีเพราะกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกกองทุนมีความประสงค์ที่อยากจะให้มีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลด้วยกันเอง โดยรูปแบบดังกล่าว เป็นการเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายกิจกรรมประเภทเดียวกัน (Issue Network) มีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นสมาชิก มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด สำหรับรูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล (โปรดดูภาพที่ 4.2 หน้า 99) จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการเนื่องจากเป็นเครือข่ายที่รวมเอาความหลากหลายของกองทุนชุมชนมาทำงานร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการและความสำคัญของเครือข่ายให้กับกองทุนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลนั้น ๆ และที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ดังนี้

1. คณะกรรมการเครือข่ายมี 3 ระดับ คือ

1.1 ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอที่คัดเลือกกันมาหรือมาจากประธานและรองประธานเครือข่ายระดับอำเภอ ๆ ละ 2 คน

1.2 คณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ ประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่คัดเลือกกันมาหรือมาจากประธานและรองประธาน ตำบลละ 2 คน ทั้งนี้ จำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

1.3 กรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการที่มาจากผู้แทนสมาชิกหรือคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้านในเขตพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน หรือขึ้นอยู่กับความเห็นของสมาชิกหรือความเหมาะสมในแต่ละหมู่บ้าน

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

2.1 ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 การพัฒนา หนุนเสริมศักยภาพความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเครือข่ายระดับตำบล

2.3 จัดกิจกรรมการพัฒนาเสริมทักษะความรู้ด้านสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิกเครือข่าย

2.4 ประสานงานกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ

2.5 แสวงหางบประมาณหนุนเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

2.6 กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ กติกาของเครือข่าย

2.7 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์กองทุน จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ และจังหวัด ต่อไป

4.7 การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

4.7.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หลังจากที่ผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่กองสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลบัวขาว คณะกรรมการ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว และผู้แทนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล เขาพระนอน ได้กำหนดวันประชุมชนเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน (โปรดดูตารางที่ 4.2 หน้า 109) ผู้วิจัยได้ประสานเชิญคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 3 กองทุน เข้าร่วม ประชุมในวันที่ 19 มีนาคม 2555 ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และกำหนดแนวทางการแก้ไขร่วมกัน 2) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 3) เพื่อขยายแนวคิดเรื่องสวัสดิการชุมชนให้เกิดความหลากหลายในชุมชน มีผู้เข้าร่วมจำนวน 40 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 16 คน คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน จำนวน 14 คน คณะกรรมการกองทุน สวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ตำบลหนองตอกแป้น จำนวน 15 คน เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการ สังคม เทศบาลตำบลบัวขาว จำนวน 1 คน นายกเทศมนตรีตำบลเขาพระนอน รองนายกเทศมนตรี

ตำบลเขาพระนอนและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเขาพระนอน จำนวน 5 คน และนายประสิทธิ์ ดวงพยัพ เลขานุการคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับนายประสิทธิ์ ดวงพยัพ กิจกรรมในวันนี้ประกอบด้วย

- 1) การแลกเปลี่ยนแนวความคิดการก่อเกิด (ทำไมต้องทำสวัสดิการภาคประชาชน) 2) ความหลากหลายเกี่ยวกับสวัสดิการของกองทุน (สวัสดิการที่จัดบริการให้ประชาชนในชุมชนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก) 3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทุน และ 4) สรุปผลการประชุม กำหนดแผนงานร่วมกัน

เมื่อผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และกำหนดการกิจกรรมการจัดประชุม และขั้นตอนการกล่าวต้อนรับคณะที่เข้าร่วมประชุมจากผู้แทนหน่วยงานในพื้นที่ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย จึงนำเข้าสู่กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวความคิดการก่อเกิด ความหลากหลายและ กิจกรรมอื่น ๆ ที่กองทุนดำเนินการ รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาของกองทุน โดยนายประสิทธิ์ ดวงพยัพ เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งการนำเสนอ สถานการณ์ของกองทุนตามประเด็นที่มอบหมายกำหนดให้ผู้แทนแต่ละกองทุนที่จะนำเสนอในที่ประชุม ให้นำเสนอให้ครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็นที่กำหนด เริ่มจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว และกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกเป็น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ว่า กองทุนดังกล่าว ก่อเกิดจากองค์การการเงินแล้วขยายกิจกรรมสู่กองทุนสวัสดิการชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌรงค์ เพ็ชรประเสริฐและคณะ (2544 : 11-40) กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนมีรูปแบบการก่อเกิดที่เริ่มต้นจากกลุ่มออมทรัพย์แล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน และแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2552 : 7-10) กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนมีรูปแบบกิจกรรมการก่อเกิดจากฐานองค์กรการเงินและการบูรณาการกองทุน แล้วนำผลกำไรขององค์กรการเงิน มาจัดสวัสดิการ สร้างวินัยในการออมเพื่อให้ได้สวัสดิการจนเกิดการขยายเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนภายในชุมชนแล้วนำดอกผลมาเป็นกองทุนสวัสดิการ มีสวัสดิการพื้นฐานที่จัดบริการให้กับสมาชิกอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ สวัสดิการด้านการเกิด การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล การเสียชีวิต และการเชื่อมโยงสวัสดิการกับกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน ทั้งด้านการทำนุบำรุงศาสนา การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เช่น อักเสบ และวาดภัย เป็นต้น รวมถึงการให้บริการเช่าโรงเย็นแก่คนในชุมชน ซึ่งพบว่า คนในชุมชนที่ใช้บริการโรงเย็นกับกองทุนฯ สามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพได้ เกิดการจ้างงานในชุมชน เช่น การให้คนในชุมชน ทำดอกไม้จันทน์หรือคนในชุมชนทำโรงบรรจุศพ เป็นต้น เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วรายได้

จากการให้บริการโรงเข็นสามารถนำไปสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อไป เป็นการระดมทุนที่เป็นตัวเงินเข้ากองทุนอีกทางหนึ่ง และกองทุนก็นำเงินที่ได้ไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเป็นการนำประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชน สำหรับจุดแข็งของกองทุนนี้อยู่ที่เป็นการขับเคลื่อนโดยภาคประชาชนอย่างแท้จริง โดยมีเทศบาลตำบลเขาพระนอน ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2546 : 18) กล่าวว่า ผู้จัดสวัสดิการชุมชนนั้น ชุมชนควรเป็นผู้จัดการเอง โดยรัฐหรือองค์กรภายนอกหนุนเสริมแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ (ไม่ใช่ความสัมพันธ์กันแบบผู้ให้กับผู้รับ) เนื่องจากสวัสดิการไม่ใช่เรื่องที่ทำไปเพื่อสร้างสถานภาพหรือมุ่งเน้นเรื่องตัวเงินสงเคราะห์ แต่จะมุ่งสร้างความมั่นใจอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข จึงเป็นเรื่องที่ชาวชุมชนจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างให้เป็นชุมชนและเพื่อชาวชุมชนเอง

2. กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดการก่อเกิด ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว นักวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนจะเกิดจากความล้มเหลวของกลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้านและการให้ความสำคัญของผู้บริหารท้องถิ่นด้านการจัดสวัสดิการสังคมระดับชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีการดูแลสวัสดิการของคนในชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (25546 : 28) กล่าวไว้ว่า สวัสดิการชุมชนไม่สามารถเกิดได้โดยการให้ลอกเลียนแบบหรือโดยตั้งใจ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากเนื้อในของชุมชน ตามความสอดคล้องกับวิถีชีวิต การให้คุณค่า ภูมิปัญญาและความเป็นท้องถิ่นร่วมกันของคนในท้องถิ่น ตั้งแต่การส่งเสริม สนับสนุนชุมชนในด้านความคิด โดยสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็น เริ่มจากสิ่งที่ชุมชนอยากทำ ส่งเสริมความเข้าใจ ความคิดอยากจะทำสวัสดิการของตนเอง ความเชื่อมั่นในความสามารถของชุมชน เข้าใจหลักการสำคัญและค้นหาสิ่งที่เหมาะสมด้วยตนเอง โดยเห็นเงินเป็นเพียงเครื่องมือ คิดแล้วลงมือทำ ดังเช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ได้เริ่มต้นจากการศึกษาความรู้ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการนำคณะผู้บริหารเทศบาล ผู้นำชุมชน ไปศึกษาดูงานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จ แล้วกลับมาจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน/ชุมชน ก่อนจะมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นทางการในรูปแบบการออมวันละบาท สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2552 : 7-10) การจัดสวัสดิการในรูปแบบของการออมวันละบาทหรือกองทุนสุขภาพจะวันละบาท โดยใช้แนวคิดของสัจจะวันละบาททำสวัสดิการในชุมชน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกอย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการด้านการเกิด การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และการเสียชีวิตของสมาชิกและผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก จุดเด่นอยู่ที่การได้รับ

การหนุนเสริมที่ดีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในด้านบุคลากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สำนักงาน และเงินสมทบกองทุน มีจุดแข็งที่คณะกรรมการมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมทุกสัปดาห์ การลงพื้นที่จ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชนถึงที่บ้าน มีคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน/ชุมชน คอยดำเนินการเรื่องการจัดทำคำร้องขอเบิกจ่ายเงินสวัสดิการแทนสมาชิก ผู้มีสิทธิได้รับสวัสดิการจากกองทุน พร้อมกับการนำเอกสารไปให้สมาชิกเขียนคำร้อง ณ ที่บ้านของสมาชิก โดยสมาชิกกองทุนไม่ต้องมาดำเนินการขอรับเงินสวัสดิการ ณ ที่ทำการกองทุน ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นแก่สมาชิก และภาพลักษณ์ที่ดีของกองทุน

3. กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกเป็น อำเภอขามเฒ่า เป็นกองทุนที่มีแนวคิดการก่อเกิด ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค สามารถสรุปได้ดังนี้ กองทุนเกิดจากการรวมตัวของภาคประชาชนและกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสวัสดิการให้กับตนเอง โดยการออมวันละ 1 บาทแล้วนำไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกองทุน และคนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก สอดคล้องกับ ฌรณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2544 : 11-40) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนอาจเริ่มต้นจากความเชื่อและอุดมการณ์แล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2552 : 7-10) ที่กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนมีรูปแบบจากการออมวันละ 1 บาท และกองทุนจะวันละบาทแล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการในชุมชน โดยกองทุนได้จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกอย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการด้านการเกิด การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และการเสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงเรื่องสวัสดิการกับกิจกรรมอื่นภายในชุมชน นั่นคือ กิจกรรมการงดเหล้าในงานบุญ ถึงแม้จะมีอุปสรรคจากการหนุนเสริมของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของสวัสดิการชาวบ้าน แต่อย่างน้อยก็ได้รับเงินสมทบสวัสดิการกองทุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตอกในปีละ 40,000 บาท คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชน และการบริหารจัดการเรื่องบัญชีที่ดี มีการสรุปข้อมูลสถานการณ์เงินกองทุนที่เป็นปัจจุบัน มีการเรียนรู้ด้านการจัดการปัญหาให้กับสมาชิกที่ลาออกไป โดยมีข้อกำหนดให้สมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งสมัครเข้าเป็นสมาชิกแทนผู้ที่ลาออก โดยถือเป็นกติการ่วมของคนในชุมชน และยังสามารถเชื่อมโยงการบูรณาการกับกองทุนในชุมชน เพื่อนำดอกผลกำไรมาเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยได้รับเงินสมทบกองทุนจากกลุ่มน้ำยาล้างจานในตำบลหนองตอกเป็น จำนวน 4,000 บาท ในปี พ.ศ. 2554 สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมการจัดสวัสดิการชุมชนจากกลุ่มองค์กรการเงินและบูรณาการกองทุนแล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). 2552 : 7-10)

4.7.2 แนวทางการพัฒนาระดับกองทุนสวัสดิการชุมชน

เมื่อให้แต่ละกองทุนนำเสนอ แนวคิดการก่อเกิด ผลการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคของกองทุน ผู้วิจัยจึงให้แต่ละกองทุนนำเสนอแนวทางการพัฒนาระดับกองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถสรุปได้ว่า กองทุนมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน คือ การผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สมทบเงินให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนในหลักการ 1:1:1 การสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนให้กับคนในชุมชน การสรุปทเรียนผลการดำเนินงาน และการเชื่อมโยงกิจกรรมของกองทุนกับกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน โดยทั้ง 3 กองทุน มีข้อเสนอต่อคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการยกระดับและพัฒนาให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ตำบลหนองตอกแป้น เป็นศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชนของจังหวัดกาฬสินธุ์ เพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง สามารถอภิปรายได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

แนวทางการพัฒนาระดับกองทุนสวัสดิการชุมชน

ลำดับที่	กองทุนสวัสดิการชุมชน	แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน
1	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดเวทีประชาคมสร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์กองทุนแก่สมาชิกและคนในชุมชน ในปี พ.ศ. 2555 - เพิ่มสวัสดิการที่หลากหลายขึ้น โดยจะศึกษาข้อมูลและทำการประชาคมติดกับสมาชิกกองทุน เช่น กลุ่มผู้ด้อยโอกาสกองทุนสวัสดิการจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไร - การเชื่อมโยงกองทุน ไปถึงเรื่องทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ
2	กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว	<ul style="list-style-type: none"> - การผลักดันให้ อปท. สมทบเงินสวัสดิการกับกองทุนในหลักเกณฑ์ 1:1:1 ให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2555 - การกำหนดให้คณะกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเพณีชุมชนเพิ่มขึ้น - ภายในปี 2557 จะจัดประชุมทบทวนการทำงานและกำหนดทิศทางการพัฒนาของกองทุน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับที่	กองทุนสวัสดิการชุมชน	แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน
3	กองทุนสวัสดิการและ บริการวันละ 1 บาท ชุมชน ตำบลหนองตอกเป็น	<ul style="list-style-type: none"> - การผลักดันให้ อปท. สมทบเงินสวัสดิการกับกองทุน ในหลักเกณฑ์ 1:1:1 - กิจกรรมการงเหล้าในงานบุญ จะดำเนินกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง แต่จะยกเลิกในส่วนการสมทบเงิน ร่วมทำบุญแก่เจ้าภาพที่เข้าร่วมโครงการ - การเชื่อมโยงกิจกรรมกับงานสภาองค์กรชุมชน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ สภาพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง และตำบลจัดการตนเอง

ที่มา : การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล วันที่ 19 มีนาคม 2555

4.7.3 การสรุปทบทวนการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

เมื่อผู้วิจัยและผู้ดำเนินรายการ ได้ดำเนินกิจกรรมตามประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอความร่วมมือให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ภายหลังจากที่ได้ร่วมกิจกรรมในวันนี้ โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้

1. กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือเป็นนวัตกรรม (Innovative) ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
ที่ยังไม่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน
เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข ซึ่งอยากให้
หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักของจังหวัดกาฬสินธุ์ จัดให้มีกิจกรรมเช่นนี้อย่างต่อเนื่องอย่างน้อย
ควรมีการพบปะกันของเครือข่ายอย่างน้อย 2 เดือนต่อหนึ่งครั้ง

2. ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันที่จะจัดให้มีการประชุมเครือข่ายสวัสดิการชุมชนครั้งถัดไป
ในอีก 2 เดือน คือช่วงปลายเดือนพฤษภาคม 2555 ณ ที่ทำการกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ
1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกเป็น สำหรับวันและเวลาการประชุม ขอให้นักวิจัยกับคณะกรรมการ
กองทุนฯ ตำบลหนองตอกเป็นหารือร่วมกันเพื่อกำหนดวัน และเวลาที่ชัดเจน

3. เห็นควรเชิญกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เข้าร่วม
การประชุมด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนระดับตำบลที่ดีต่อไป

จากการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยได้ชี้แจงสร้างความเข้าใจ ดังนี้ เนื่องจากการประชุมครั้งนี้เป็นการจุดประเด็นให้ทุกกองทุนได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เครือข่าย (Network)” จะมีกระบวนการอย่างไรเมื่อเราได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วกองทุนจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องตลอดไป คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน มีศักยภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในกองทุน ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน และทุกกองทุนได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางพัฒนาสวัสดิการให้กับสมาชิกที่หลากหลาย ฉะนั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงขอ ความร่วมมือให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้ นำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเองต่อไป ซึ่งผู้วิจัยและผู้ดำเนินรายการก็คาดหวังที่จะให้มีการขับเคลื่อนเรื่องเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่องและสืบต่อไป

4.7.4 สรุปประเด็นที่ได้จากการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน

จากการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลทั้ง 3 กองทุน ที่ได้แลกเปลี่ยน ประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดการก่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขและทิศทางการพัฒนากองทุน สามารถสรุปได้ว่า

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนทั้ง 3 กองทุน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกที่เหมือนกัน อย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการด้านการเกิด เจ็บป่วยนอน โรงพยาบาล และการเสียชีวิต

2. แต่ละกองทุนได้ขยายกิจกรรมสวัสดิการให้เกิดความหลากหลายในชุมชนเพื่อประโยชน์ ของสมาชิกในชุมชนที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ ดังนี้

2.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ขยายกิจกรรมไปสู่การดูแลคนใน ชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน ได้แก่ กลุ่มผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยการนำเงินกองทุน ไปจ่ายเป็นสวัสดิการด้านการเสียชีวิต ตามมติของคณะกรรมการกองทุน

2.2 กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน ขยายกิจกรรมไปสู่การบริการให้เช่า โลงเย็นและการประดับดอกไม้ในงานศพในราคาที่ต่ำกว่าผู้รับเหมาเอกชนภายนอกชุมชน สำหรับ เงินที่เหลือจากการหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดคณะกรรมการจะนำเงินผลกำไรที่ได้ไปสมทบกองทุน ซึ่งเป็นการระดมทุนให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนอีกทางหนึ่ง การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรม ทางพระพุทธศาสนา การบรรเทาความเดือดร้อนแก่คนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทั้งที่ เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก

2.3 กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกเป็น ได้ขยายกิจกรรมไปสู่การรณรงค์คัดเหล่าในงานบุญ ยกเว้นงานมงคลสมรส โดยมีเงื่อนไขกำหนดไว้ว่า หากเจ้าภาพคนใดจัดงานบุญแล้วไม่ให้มีเหล่าภายในงาน กองทุนฯ จะร่วมทำบุญด้วย 2,000 บาท ผลที่เกิดขึ้นจากการงดเหล่าในงานบุญสามารถลดค่าใช้จ่ายให้กับเจ้าภาพผู้จัดงาน ได้มาก สามารถนำเงินที่เหลือไปใช้จ่ายในส่วนอื่น ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น และเจ้าภาพงานบุญบางรายที่เข้าร่วมโครงการได้เห็นถึงความสำคัญว่า การมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์เหล่าในงานบุญเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น ภายหลังจากการจัดงานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วเจ้าภาพไม่ขอรับเงินร่วมทำบุญจากกองทุนเลยแม้แต่บาทเดียว

ฉะนั้นแล้วแสดงให้เห็นว่า ทุกกองทุนเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อร่วมสร้างสวัสดิการให้กับคนในชุมชน ขยายแนวคิดสู่การแก้ไขปัญหาภายในชุมชนด้วยการจัดการของตนเอง

3. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน ปัจจุบันทุกกองทุนประสบปัญหาที่เหมือนกัน คือ การจัดการฐานข้อมูลสมาชิกกองทุน ซึ่งยังไม่มีความสามารถในการพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์มาใช้ในกิจกรรมการบริการจัดการด้านข้อมูลสมาชิกและการเงินของกองทุน มีเพียงการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์แบบตารางอย่างง่าย มาใช้ในการจัดการข้อมูลในรูปแบบของตารางข้อมูลสมาชิกและการเงินของกองทุนเท่านั้น ซึ่งก็ยังมีปัญหาที่ยุ่งยากต่อการบริหารจัดการเรื่องข้อมูลโดยเฉพาะเมื่อมีสมาชิกจำนวนมาก เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 4,000 คน จะประสบปัญหาในการจัดการข้อมูลสมาชิกของกองทุน เป็นต้น ถึงแม้จะเกิดปัญหาขึ้นแต่ทางกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับกองทุนในชุมชน พร้อมกับการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการสนับสนุนของธนาคารออมสิน ที่มอบให้กับกองทุนหมู่บ้านนำมาใช้ในการกิจของกองทุนด้วย แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่ต้องผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) เท่านั้น และสมุดบัญชีเงินสมทบสวัสดิการของสมาชิกที่มีลักษณะเป็นปกอ่อนเคลือบมัน เมื่อนำสมุดบัญชีไปทำการพิมพ์ข้อมูลจะทำให้เครื่องปริ้นเตอร์ (Printer) ติดไม่สามารถพิมพ์งานต่อไปได้ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ากองทุนมีความพยายามเชื่อมโยงการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาเสริมพลังความเข้มแข็ง (Empower) ด้านการบริหารจัดการกองทุน และเสนอให้อีก 2 กองทุนนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมของกองทุนตนเองด้วย

ฉะนั้น จากการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเกิดเครือข่าย “ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)” หมายถึง การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้ (โดยสมัครใจ) ก็คือ

แต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 27) นอกจากนั้นแล้วเครือข่ายกองทุนจะเกิดขึ้นได้จะต้องเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ร่วมกัน ด้วยการนำคณะกรรมการกองทุนที่มีความเข้มแข็งมาร่วมกันสร้างเครือข่าย มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกกองทุนเริ่มมีความสนิมสนมคุ้นเคย เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แล้งจึงขยายสมาชิกและกิจกรรมของเครือข่าย โดยมีการทำข้อตกลงร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร (2547 : 44) กล่าวไว้ว่า เครือข่ายเป็นความร่วมมือและการเปิดรับของฝ่ายต่าง ๆ ที่มีข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อกำหนดที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความพยายามที่จะระดมทรัพยากร กระบวนการ ความรู้และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ จากการร่วมมือและการเปิดรับในสิ่งใหม่ ๆ นั้นเสมอ

4.8 การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอปางตาด

หลังจากที่ผู้วิจัยและคณะ ดำเนินการศึกษากระบวนการและรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้รูปแบบที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ พร้อมกับเริ่มดำเนินการตามรูปแบบการบูรณาการที่ได้จากกระบวนการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะ จึงร่วมกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางตาด ในฐานะกองทุนแกนนำที่เข้าร่วมเป็นเครือข่าย และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่กำกับ ดูแล สนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดจัดประชุมเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตพื้นที่อำเภอปางตาด ขึ้นในวันที่ 17 กรกฎาคม 2555 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตอกแป้น อำเภอปางตาด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อคัดเลือกและจัดตั้งคณะทำงานเครือข่ายสวัสดิการชุมชนอำเภอปางตาด 2) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์กองทุน การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และ 3) เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของเครือข่าย มีผู้เข้าร่วมประชุม 65 คน จากกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตอำเภอปางตาด จำนวน 10 กองทุน และกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จำนวน 1 กองทุน ได้แก่ 1) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลปางตาด 2) กองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การ

บริหารส่วนตำบลยางตลาด 3) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลโคกศรี 4) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอิฐ 5) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาดี 6) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหัวงัว 7) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองขาม 8) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองอิเฒ่า 9) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน 10) กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น และ 11) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอ กุฉินารายณ์ กิจกรรมประกอบด้วย การนำเสนอความรู้เกี่ยวกับเครือข่าย การวิเคราะห์สถานการณ์ กองทุนและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ของเครือข่าย และการคัดเลือกเสนอชื่อผู้แทนกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลเป็นคณะทำงาน เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ โดยใช้กระบวนการแบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น (Focus Group) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานของแต่ละกองทุน สามารถสรุปประเด็น สำคัญได้ดังนี้

4.8.1 การวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล การพิจารณาเสนอชื่อ

คณะทำงานเครือข่ายระดับอำเภอ และการจัดทำแผนการปฏิบัติงานเครือข่าย

1. กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล

เมื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและรูปแบบของเครือข่าย ผู้วิจัย จึงนำผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ เข้าสู่กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กิจกรรม ที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุม ออกเป็น 3 กลุ่ม แยกตามตำบลดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองอิเฒ่า กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลโคกศรี และ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหัวงัว

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลอิฐ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองขาม และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาดี

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลยางตลาด และกองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด

โดยมอบใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์สถานการณ์กองทุน สวัสดิการชุมชนในตำบล ได้แก่ 1) ปัญหาอุปสรรค และสาเหตุของปัญหา 2) แนวทางแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง 3) ข้อเสนอแนะ ใช้เวลาระดมความคิดเห็น 30 นาที และให้เขียนผล

การระดมความคิดเห็นลงในกระดาษฟลิปชาร์ตที่คณะวิทยากรจัดเตรียมให้พร้อมกับมอบหมายตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยต่อที่ประชุมใหญ่กลุ่มละไม่เกิน 5 นาที สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4

ผลการระดมความคิดเห็นการวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบล

ปัญหาอุปสรรค	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. คนในชุมชนขาดความเชื่อมั่นต่อกองทุน และคณะกรรมการ	- คนในชุมชนเกรงว่า ถ้าตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นแล้ว จะล้มเหลวเหมือนกับกองทุนอื่น ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์	- รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนให้สมาชิกและคนในชุมชนทราบทุกเดือน
2. คนในชุมชนและคณะกรรมการกองทุน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชน	- สวัสดิการชุมชนเป็นเรื่องที่จะต้องสร้างความตระหนักจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญ และต้องอาศัยเวลา	- เน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เช่น จัดทำแผ่นพับ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน
3. การขาดแคลนคณะกรรมการผู้ปฏิบัติงานในกองทุน	- การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน ไม่มีค่าตอบแทน จึงส่งผลให้สมาชิกและคนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุน	- ประชาสัมพันธ์ รับสมัครบุคคลช่วยงานกองทุน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่กลุ่มเยาวชน เพราะ เยาวชนจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว เป็นการสร้างให้เยาวชนได้เรียนรู้การทำงานในชุมชน

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
<p>4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องสวัสดิการชุมชน</p> <p>5. อปท. หลายแห่งยังไม่สมทบเงินให้กับกองทุน หรือสมทบอยู่แต่เป็นจำนวนเงินที่น้อย เช่น 30,000 บาท 50,000 บาท หรือ 100,000 บาท</p>	<p>- ผู้บริหารท้องถิ่นยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน</p>	<p>- ให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด กภาพสินธุ์ กำหนดนโยบายของจังหวัด ให้ อปท. ถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน</p>
<p>6. ระบบฐานข้อมูลสมาชิกกองทุน</p>	<p>- ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่มีระบบฐานข้อมูลสมาชิกในการปฏิบัติงาน เพื่อบริหารจัดการกองทุนในเรื่องการเงิน จำนวนสมาชิก การเบิกจ่ายสวัสดิการ มีเพียงการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์แบบตารางอย่างง่าย ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลสมาชิกกองทุน แต่มีอุปสรรคเมื่อสมาชิกมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่ 1,000 คน ขึ้นไป</p>	<p>- ขอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับจังหวัด จัดหาหรือพัฒนาสร้างระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน แล้วแจกจ่ายให้กองทุนในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้งานเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน</p>

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
7. คณะกรรมการ กองทุนขาดความรู้ การใช้งาน คอมพิวเตอร์ เบื้องต้น	- เนื่องจากคณะกรรมการกองทุน เป็นผู้นำชุมชนอาสาสมัคร โดยมี อายุระหว่าง 40-70 ปี ซึ่งไม่มี ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์หรือมี แต่ค่อนข้างน้อย และไม่มีโอกาส ได้รับการเรียนรู้การใช้งาน คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ดังนั้น การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ คอมพิวเตอร์ จึงได้ให้เจ้าหน้าที่ ของ อปท. เข้ามาทำงานช่วย เป็นหลัก	- จัดอบรมคณะกรรมการกองทุน เกี่ยวกับการเรียนรู้การใช้งาน คอมพิวเตอร์เบื้องต้น
8. การสมทบเงินของ สมาชิกเข้ากองทุน ไม่เป็นปัจจุบัน	- สมาชิกบางคนส่งเงินสมทบ กองทุนไม่เป็นปัจจุบันและไม่ตรง ตามระยะเวลาที่กองทุนกำหนด	- การยืดหยุ่นให้สมาชิกสามารถ สมทบเงินเข้ากองทุนย้อนหลัง รวมกันไม่เกิน 2 เดือน
9. คณะกรรมการขาด ความรู้การจัดทำ บัญชี	- คณะกรรมการขาดความรู้ความ เข้าใจในการจัดทำบัญชีของ สมาชิก	- จัดอบรมเสริมทักษะด้านบัญชี
10. ระเบียบของ กองทุนไม่เอื้อให้ สามารถขยาย การดูแลสวัสดิการ ในด้านอื่น ๆ ของ คนในชุมชน	- ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน สวัสดิการชุมชนที่เคยกำหนดไว้ ในครั้งแรก ไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของคนในชุมชนได้ และกองทุนไม่สามารถเข้าไป ช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง	- การประชุมสมาชิกกองทุนใน การปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนให้ทันต่อ สถานการณ์สามารถช่วยเหลือ คนในชุมชนได้หลากหลายมากขึ้น

ที่มา : การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

จากผลการระดมความคิดเห็น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1) ข้อเสนอเกี่ยวกับการให้หน่วยงานราชการสมทบงบประมาณเพิ่มเติม ดังนี้ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สมทบเงินในอัตราที่เท่ากันทุกแห่ง ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (อบจ.) สมทบเงินให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกตำบลและปัญหาเรื่องการบริหารจัดการข้อมูลสมาชิกกองทุนที่ยังไม่มีฐานข้อมูลใช้งาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ข้อเสนอดังกล่าวเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณากำหนดเป็นนโยบายของจังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

2) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของสมาชิก การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาการบริหารจัดการภายในองค์กรเป็นปัญหาที่เราสามารถจัดการได้เอง ดังนั้น เราทุกคนจึงควรมาร่วมกันจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน

2. กิจกรรมที่ 2 การเสนอชื่อผู้แทนเป็นคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย ได้ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบองค์ประกอบของเครือข่าย เครือข่ายจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีคณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ ระเบียบ/ข้อบังคับ/กติกาของเครือข่าย มีแผนงาน/กิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จึงขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาเสนอชื่อผู้แทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เป็นคณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันให้แต่ละตำบลพิจารณาเสนอชื่อตำบลละ 2 คน เป็นคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5

รายชื่อคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอยางตลาด

ลำดับที่	กองทุน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	กองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น	1. นายสุธรรม มูลเสนา 2. นางวัชรี้ แก้วชารี	ที่ปรึกษากองทุน ประธานกองทุน
2	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน	1. นายวัฒนา แสนตรี 2. นางวิระพล ภูนาแสง	ประธานกองทุน กรรมการ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กองทุน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
3	กองทุนสวัสดิการชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ยางตลาด	1. นายวุฒิพันธ์ หัสดี 2. นายอรรถเดช ภูกันดาน	รองประธานกองทุน เลขานุการ
4	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล นาดี	1. ค.ต.ทองคำ ภูองทอง 2. นางอกินันท์ ปัญญรัตน์	เลขานุการ ผู้ช่วยเหรัญญิก
5	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล คลองขาม	1. นางนลพรรณ ภูจอมแจ้ 2. นางไพรสอน ภูคะฮาด	ประธานกองทุน เลขานุการ
6	กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลอิติ้อ	1. นายวีรพล อิศพันธ์ 2. นางดวงเดือน ภูบุญศรี	เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ
7	กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลยางตลาด	1. นายสุวิทย์ ภูโปร่ง 2. นางกรรณิกา ละม้าย	ประธานกองทุน เลขานุการ
8	กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลคคกศรี	1. นางสมจิตร จันทะภา 2. น.ส.ปิยรัตน์ นามทอง	ประธานกองทุน ผู้ช่วยเหรัญญิก
9	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล หนองอิเฒ่า	1. นายสุรเดช ภูกิ่งผา 2. นางอุบล ภูจำปา	กรรมการ กรรมการ
10	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล หัวงัว	1. นางวิไล ภูอุทัย 2. น.ส.เพชรไพลิน ปรีดี	เลขานุการ นักพัฒนาชุมชน อบต.หัวงัว

ที่มา : การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

17 กรกฎาคม 2555

เมื่อได้รายชื่อคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย กล่าวต่อว่า ขณะนี้เราได้รายชื่อคณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ แต่ยังคงขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบ/ข้อบังคับของเครือข่าย เนื่องจากการกำหนดบทบาทหน้าที่จำเป็นต้องใช้เวลาในการร่วมกันกำหนดบทบาท จึงขออนุญาตให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อร่วมประชุมกันในโอกาสต่อไป

3. กิจกรรมที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (เร่งด่วน) และการจัดทำแผนปฏิบัติการ การบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน

เมื่อที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเสร็จแล้ว และผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็น ปัญหาในระดับเชิงนโยบาย และประเด็นปัญหาภายในองค์กรที่กองทุนสามารถจัดการได้เอง ผู้วิจัย จึงให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันพิจารณาแสดงความคิดเห็นและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (เร่งด่วน) ซึ่งที่ประชุมได้จัดลำดับความสำคัญของปัญหา (เร่งด่วน) 3 ลำดับแรก สรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาลำดับที่ 1 คือ คนในชุมชนขาดความเชื่อมั่นต่อกองทุน

ประเด็นปัญหาลำดับที่ 2 คือ คนในชุมชนและคณะกรรมการกองทุน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชน

ประเด็นปัญหาลำดับที่ 3 คือ การสมทบเงินของสมาชิกเข้ากองทุนไม่เป็นปัจจุบัน

ภายหลังจากที่ได้ประเด็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา 3 ลำดับแรก ผู้วิจัย ได้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ตามประเด็นการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา สามารถอธิบาย ให้เห็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6

แผนปฏิบัติการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เวลา/ สถานที่	งบประมาณ หรือ ทรัพยากรที่ จำเป็นต้องใช้	ผู้รับผิดชอบ
เทคนิคการ ประชาสัมพันธ์ กองทุน สวัสดิการ ชุมชน	เพื่อเสริมทักษะ วิธีการ ประชาสัมพันธ์ กองทุนสวัสดิการ ชุมชนในชุมชน	ผู้แทนกองทุน สวัสดิการชุมชนใน เขตอำเภอขามเฒ่า ทั้ง 10 กองทุน ๆ ละ 5 คน รวม 50 คน	กันยายน 2555	-	คณะทำงาน เครือข่าย สวัสดิการ ชุมชนอำเภอ ขามเฒ่า

ที่มา : การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

17 กรกฎาคม 2555

จากการวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนสวัสดิการชุมชน มีแนวทางแก้ไข 2 วิธี คือ

- 1) การแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายโดยจะต้องนำเสนอความต้องการต่อคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) การแก้ไขปัญหาที่กองทุนสามารถจัดการเองได้ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนของสมาชิกกองทุนและคนในชุมชน การสร้างความตระหนักแก่คณะกรรมการกองทุนให้ปฏิบัติตามบทบาทของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันที่จะต้องแก้ไขปัญหาคือความรู้ความเข้าใจของสมาชิกและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน แต่เนื่องจากการจัดทำแผนการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถ จึงเห็นควรนำแผนปฏิบัติการของเครือข่ายให้คณะทำงานเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า เป็นผู้ร่วมกลั่นกรองแผนงาน ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

4.8.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลสมาชิก

นายวัฒนา แสนตรี ประธานคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน อำเภอขามเฒ่า กล่าวว่า หากกองทุนใดยังไม่มีระบบฐานข้อมูลสมาชิกในการบริหารจัดการข้อมูล ลองนำวิธีการต่อไปนี้ ไปปรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุน มีให้เลือก 2 วิธี ดังนี้

1. การขอใช้ระบบฐานข้อมูลสมาชิกจากกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านได้มีการนำระบบฐานข้อมูลสมาชิกมาใช้งานเกี่ยวกับข้อมูลสมาชิก ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้รับการพัฒนาโดยธนาคารออมสินและมอบระบบฐานข้อมูลให้กับกองทุนหมู่บ้านนำไปใช้ปฏิบัติงาน

ข้อดีของโปรแกรม

- 1) สะดวกต่อการบริหารจัดการข้อมูลสมาชิก เช่น การเงิน ทะเบียนสมาชิก การเบิกจ่ายสวัสดิการ

- 2) โปรแกรมดังกล่าว ได้มีการพัฒนาระบบเกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิก

- 3) มีสมุดบันทึกข้อมูลสมาชิก มาพร้อมกับโปรแกรมหรือสั่งซื้อเพิ่มเติมได้จากธนาคารออมสิน มอบให้กับกองทุนหมู่บ้านแต่ละแห่งที่ได้รับระบบฐานข้อมูลมาใช้งาน

ข้อเสียของโปรแกรม

การพิมพ์ข้อมูลสวัสดิการของสมาชิกในสมุดบัญชีของสมาชิกมีความล่าช้า เนื่องจากสมุดที่ธนาคารออมสิน จัดทำขึ้นและให้มาพร้อมกับโปรแกรมมีลักษณะเป็นปกอ่อนเคลือบมัน ทำให้ขณะทำการพิมพ์ข้อมูลไปได้พักหนึ่งเครื่องปริ้นเตอร์ (Printer) จะเกิดความร้อน จะทำให้สมุดบันทึกข้อมูลสวัสดิการของสมาชิกติดอยู่เครื่องปริ้นเตอร์ (Printer)

แนวทางแก้ไข

การสร้างตารางทะเบียนข้อมูลสมาชิกที่กองทุนจัดทำขึ้นเองมีลักษณะเป็นกระดาษแข็งหน้าเดียว ซึ่งสามารถพิมพ์ข้อมูลสมาชิกได้ตลอดทั้งปี หากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลใดมีความสนใจสามารถขอคู่มือละเอียดเพิ่มเติมได้ที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน

2. การสมัครเป็นสมาชิกสินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบท (สพข.) กับธนาคารออมสิน แล้วธนาคารจะมีโปรแกรมระบบฐานข้อมูลสมาชิกกองทุนให้พร้อมกับการฝึกอบรมวิธีการใช้งาน โปรแกรมให้กับกองทุนก่อนจะนำมาใช้งานจริง

พ.จ.ท.รังสรรค์ ภูกองไชย นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี ผู้ประสานงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาดี กล่าวว่า โปรแกรมดังกล่าว ธนาคารออมสินไม่ได้มอบเครื่องปริ้นเตอร์ (Printer) มาพร้อมกับโปรแกรม ซึ่งกองทุนจะต้องจัดหาเครื่องปริ้นเตอร์เอง โปรแกรมจึงจะสามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งเครื่องปริ้นเตอร์จะต้องเป็นรุ่นเฉพาะเท่านั้น ไม่สามารถใช้งานกับเครื่องปริ้นเตอร์ทั่วไปได้ โดยมีราคาค่อนข้างสูง มีราคาประมาณ 30,000 บาท

สรุปผลการประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ตามที่ผู้วิจัยได้จัดประชุมมีความคาดหวังที่จะได้คณะทำงานเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่า การให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์กองทุน การหาแนวทางแก้ไขปัญหาและการจัดทำแผนการปฏิบัติการการแก้ไขปัญหา แต่ยังมีบางประเด็นที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายคือ แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเครือข่ายจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบ/ข้อบังคับของเครือข่าย ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นร่วมกันให้คณะทำงานเครือข่ายเป็นผู้กำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบ/ข้อบังคับ และให้เสนอต่อที่ประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอขามเฒ่าในโอกาสต่อไป รวมถึงการกลั่นกรองแผนบูรณาการแก้ไขปัญหาาก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ และนัดหมายการประชุมครั้งถัดไปในอีก 2 เดือนข้างหน้า คือเดือนกันยายน 2555 สำหรับวัน เวลา และสถานที่ ผู้รับผิดชอบจะแจ้งให้ทราบภายหลัง

4.9 การถอดบทเรียนการศึกษากระบวนการและรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน

ระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการและรูปแบบบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์” ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2554 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2555 รวมเวลา 11 เดือน ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นเข้าไปแนะนำ

ตนเอง สร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่พร้อมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการ และเป้าหมายที่คาดหวังภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย ร่วมกับผู้แทนกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบัวขาว และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว เหตุผลที่เลือกพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่การวิจัย คือ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลบัวขาว) ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในฐานะพี่เลี้ยงให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2) คณะกรรมการกองทุนมีศักยภาพ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง 3) มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชุมกันทุกสัปดาห์ เมื่อการประชุมเสร็จสิ้นคณะกรรมการกองทุนได้รวมตัวกัน ออกพื้นที่เพื่อมอบสวัสดิการให้กับสมาชิก 4) มีความก้าวหน้าของกองทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้าน จำนวนสมาชิกและสถานะทางการเงิน 5) มีสถานที่ตั้งกองทุนอย่างชัดเจน และคณะกรรมการสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนได้ เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจในการวิจัย ครั้งนี้ ก็เพิ่มดำเนินการสำรวจข้อมูลกองทุนชุมชน การหารือร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้แทน เทศบาลตำบลบัวขาว และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางในการบูรณาการกองทุน การร่วมกันสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการกองทุน สวัสดิการชุมชนระดับตำบล และเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการต่อคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และเวทีสาธารณะในโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรสวัสดิการชุมชน ปี 2555 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดขึ้นเมื่อกลางเดือนมีนาคม 2555 เมื่อได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้วิจัยและคณะ จึงหารือร่วมกันจัดทำแผนการปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 เนื่องจากความคาดหวังของงานวิจัยชิ้นนี้ ไม่ต้องการให้ผลการวิจัยสิ้นสุดที่รูปแบบบูรณาการที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เท่านั้น แต่คาดหวังที่จะนำรูปแบบการบูรณาการที่ได้ขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และนำสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบการประชุมอย่างเป็นทางการหรือการพูดคุยกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ พร้อมกับการค้นหากองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่สามารถเป็นกองทุนพี่เลี้ยงได้ มีความพร้อมในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลอื่น ๆ จึงเริ่มดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในครั้งที่ 1 คือ การประชุมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ซึ่งเน้นเฉพาะกองทุนฯ ที่มีศักยภาพสามารถเป็นกองทุนฯ แกนนำหรือกองทุนพี่เลี้ยงได้ เริ่มแรกมี 3 กองทุน คือ 1) กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ 2) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และ 3) กองทุนสวัสดิการและบริกาวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น อำเภอยางตลาด โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้เติมเต็มความรู้ทางวิชาการ เพื่อสร้าง

ความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมมีความรู้ที่ชัดเจนเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน การสร้างเครือข่ายและความสำคัญของการบูรณาการ การเน้นให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การปฏิบัติงานในกองทุนฯ ของตนเอง โดยทุกครั้งที่มีการพบปะกันระหว่างผู้วิจัยและคณะกับกลุ่มเป้าหมาย ได้มีการทบทวนผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค การปรับปรุงแก้ไขตนเอง ในการทำงานครั้งถัดไป ให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยในแผนปฏิบัติการที่ได้ปรับปรุงครั้งที่ 2 ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายสู่การสร้างเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ โดยเลือกพื้นที่อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่แรกในการปฏิบัติตามผลการวิจัย นั่นคือ รูปแบบบูรณาการ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยและคณะได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอ ยางตลาด เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555 ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองดอกเป็น อำเภอ ยางตลาด ภายหลังจากการประชุมเสร็จสิ้น ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมกันทบทวนผลงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และแนวทางที่จะพัฒนาการทำงานให้ ดีขึ้นกว่าเดิมในครั้งถัดไป ที่เรียกว่า “การถอดบทเรียนงานวิจัย” โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 18 คน ประกอบด้วย 1) ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอ กุฉินารายณ์ 2) ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระนอน และ 3) ผู้แทน คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองดอกเป็น อำเภอ ยางตลาด โดยใช้วิธีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปตามประเด็นคำถาม ดังนี้ 1) สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร (มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างของเรื่องสวัสดิการชุมชน หรือเครือข่าย สวัสดิการชุมชน) 2) สิ่งที่ทำได้ดีคืออะไร (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ) 3) สิ่งที่ยังทำได้ไม่ดีคืออะไร (มีสิ่งไหนบ้างที่ตั้งใจจะทำ แต่ยังไม่ทำได้) 4) จะต้องทำอะไรบ้างในครั้งต่อไป เพื่อให้ดีกว่าเดิม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร (มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างของเรื่องสวัสดิการชุมชน หรือ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน)

1.1 มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งการเกิดขึ้นของเครือข่ายทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมี พื้นที่หรือเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงานของกองทุน ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และ แนวทางแก้ไขสำหรับกองทุน เพื่อเป็นการเตรียมการป้องกัน หรือมีแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดีเมื่อ เกิดขึ้นหาขึ้น

1.2 ความต้องการการมีเพื่อน กองทุนสวัสดิการชุมชนมีความต้องการการมีเพื่อน มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน สามารถสร้างความสนิทสนมความคุ้นเคยกันมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ มิตรไมตรีที่ดีระหว่างตำบล และพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อจะร่วมกัน สร้างสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิกและคนในชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือ เข้มแข็ง และตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้

1.3 เป็นพื้นที่จุดประกายความคิด ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตอำเภออย่างตลาด มีทั้งกองทุนที่เกิดขึ้นใหม่ คือมีการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของกองทุนยังไม่ถึง 1 ปี และกองทุนเดิม ที่มีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ฉะนั้น กองทุนที่เกิดขึ้นใหม่จะยังคงพูดถึง เฉพาะสวัสดิการพื้นฐานที่จัดให้กับสมาชิก เพียง 3 เรื่อง คือ การเกิด การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และการเสียชีวิต ยังไม่มีการเชื่อมโยงหรือพัฒนาสวัสดิการที่หลากหลายในชุมชน ขณะที่กองทุนเดิมได้มีการยกระดับหรือพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่เรื่องอื่น ๆ เช่น การระดมทุน โดยการให้บริหารเช่าโรงเย็นในราคาถูกแก่สมาชิกและคนในชุมชน ในกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเขาพระนอน หรือการขยายไปสวัสดิการสู่เรื่องการลดเหล้าในงานบุญ เพื่อเป็นการลดรายจ่าย ให้กับคนในชุมชน ในกองทุนสวัสดิการและบริการวันละ 1 บาท ชุมชนตำบลหนองตอกแป้น ทำให้เครือข่ายได้เรียนรู้ เกิดความตระหนักในการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่เรื่องอื่น ๆ ให้ความหลากหลายในชุมชน สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึง บนพื้นฐานของการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชีวิตให้คนในชุมชนต่อไป

2. สิ่งที่ได้ดีคืออะไร (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)

ความร่วมมือของกองทุนพี่เลี้ยงที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำงาน กองทุนของตนเองให้กับกองทุนที่ตั้งใหม่ ได้ทราบถึงบทเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหา หากเกิดปัญหาอุปสรรคที่คล้ายกันขึ้น

3. สิ่งที่ยังทำได้ไม่ดีคืออะไร (มีสิ่งไหนบ้างที่ตั้งใจที่จะทำ แต่ยังไม่ได้ทำ)

3.1 การชี้ประเด็นให้กองทุนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่าย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการ ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

3.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของกองทุนพี่เลี้ยง เนื่องจากการประชุมทุกครั้งยังไม่มี การกำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับกองทุนพี่เลี้ยง ที่ทำได้ปัจจุบันคือการแลกเปลี่ยนความรู้เท่านั้น ขณะที่กองทุนพี่เลี้ยงมีความสามารถที่หลากหลาย เช่น วิทยากรกระบวนการ การสนับสนุนความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น

4. จะต้องทำอะไรบ้างในครั้งต่อไป เพื่อให้ดีกว่าเดิม

4.1 การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความสำคัญในการสร้างเครือข่าย การบูรณาการ และประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อชี้ประเด็นให้สมาชิกเครือข่ายเกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

4.2 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ หรือคณะกรรมการกองทุน เนื่องจาก ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะปฏิบัติงานให้กองทุนสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและมีความยั่งยืน

4.3 ตรงต่อเวลา โดยการสร้างกติการ่วมกันของเครือข่าย

4.4 การจัดทำแผนงานร่วมกันของเครือข่าย เครือข่ายที่ดีจะต้องมีการร่วมวางแผน
ร่วมทำงานด้วยกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเป็นหลัก แทนการพึ่งพา
จากหน่วยงานภายนอก

